

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Taidetoimikunnat ja lautakunnat 2023–2024

Raportti vertaisarvioijille kohdistetusta kyselystä

Sisällysluettelo

Taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet vastasivat kyselyyn ennätysellisen aktiivisesti	2
Taiteilijoiden osuus vastaajissa suurempi kuin aiemmissa toimikuntakyselyissä	2
Pitkän aikaa sekä toisaalta hyvin lyhyen aikaa alalla toimineet enemmistönä vastaajissa	3
Ennakkotiedon saaminen jäsenyyteen liittyvissä asioissa hyvällä mallilla	4
Vertaisarvioinnin koetaan onnistuvan parhaiten taiteenaloissa arviointiryhmässä	5
Taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet kokivat voineensa vaikuttaa lähes yhtä paljon taiteellisen työn tukemiseen ja asiantuntijalausuntoihin.....	7
Taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet halusivat vaikuttaa enemmän taiteellisen työn tukemiseen... 8	
Taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet tyytyväisiä kauteensa	10
Taidetoimikuntien ja lautakuntien kokoukset valmisteltu hyvin tai melko hyvin	11
Tietoa saatavissa riittävästi päätöksentekoa varten – täydennettävää, tiivistettävää ja strukturoitavaa löytyy myös.....	12
Ajankäyttö kokouksissa koettiin mielekkääksi	12
Hybridimalli kokouskäytännöistä suosituin – paikan päällä tapahtuvien kokousten suosio kasvussa	14
Etäkokousten toimivuudessa tärkeintä yhteyksien toimivuus ja etänä osallistuvien huomioiminen	15
Enemmistö lukee tunnin aikana enintään kymmenen hakemusta.....	15
Apurahojen ja avustusten arviointiperusteita pidettiin melko toimivina	16
Nykyinen päätöksentekoprosessi apurahojen suhteen toimii melko hyvin – virtaviivaistettavaa työmäärässä, hakemusten sisällöissä ja arviointiperusteissa.....	17
Yhteisöille myönnettävissä avustuksissa jatkuvuuden turvaaminen avainasemassa	19
Taidetoimikunnissa ja lautakunnissa tehtävää työtä arvostetaan taidehallinnossa ja taiteen kentällä – muutoksia edelliseen kyselyyn	20
”Työtä tulisi tehdä näkyvämmäksi ja läpinäkyvämmäksi” – toimikuntatyö on harvoin esillä ja sen arvostuksen arvioiminen tuottaa vaikeuksia	21
Vastaajien arviot vuorovaikutuksen toimivuudesta Taiken virkahenkilöiden kanssa kaikkien aikojen parhaat	22
Taiken järjestämät tilaisuudet arvioitiin tarpeellisiksi	23
Toiveissa toimikuntien ja Taideneuvoston tapaamiset sekä perehdytyspäivän kehittäminen	23
Taiken ja Cuporen julkaisuihin tutustuminen entistä yleisempää – tiedoista on ollut hyötyä suurelle osalle vastaajia	24
Tiedontarpeet jakoutuivat tasaisesti taiteen kenttää koskeviin aiheisiin	25
Taidealaa puolustava ja kehittävä toimija koko Suomessa	27
Noin viidesosa vastaajista antoi onnistumiselleen vertaisarvioijana viisi tähteä	28
Vastaajista suurin osa olisi valmis uuteen taidetoimikunta- tai lautakuntakauteen	29
Kuvioluettelo.....	30

Taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet vastasivat kyselyyn ennätysellisen aktiivisesti

Valtion taidetoimikuntien ja lautakuntien sekä alueellisten taidetoimikuntien jäsenille suunnatussa kyselyssä oli vastaajia yhteensä 106 ja heitä oli kaikista valtion taidetoimikunnista/lautakunnista sekä alueellisista taidetoimikunnista¹. Kysely lähetettiin yhteensä 188 vastaanottajalle ja vastausprosentti oli 56. Edelliseen taidetoimikunnille ja lautakunnille tehtyyn kyselyyn (45 %) nähden vastausprosentti nousi ja ylitti kaikkien aiempien kyselyiden vastausaktiivisuuden (48 % → 46 % → 53 % → 39 % → 45 % → 56 %). Valtion taidetoimikuntiin ja lautakuntiin kuuluvien vastaajien osuus oli 49 prosenttia ja alueellisiin taidetoimikuntiin kuuluvien osuus 51 prosenttia. Tämä jakauma eroaa edellisestä kyselystä jakauman tasaisuudella, edellisessä kyselyssä alueellisten taidetoimikuntien jäsenillä oli suurempi enemmistö vastaajien joukossa.

Vastaajia tarkasteltaessa merkittävä tieto on se, oliko vastaaja valtion taidetoimikunnan ja lautakunnan vai alueelliseen taidetoimikunnan jäsen. Tasainen jakauma merkitsee sitä, että molempien vastaajaryhmien vastauksilla on lähes sama painoarvo kokonaisuutta tarkasteltaessa.

Tässä raportissa ei tehdä kattavaa pitkittäistä vertailua aiempiin toimikuntakyselyihin (2014 – 2022). Näiden kyselyjen tulokset on raportoitu edellisessä julkaisussa, jossa on myös yhteenveto kaikkien kyselyjen tuloksista tiiviissä muodossa².

Taiteilijoiden osuus vastaajissa suurempi kuin aiemmissa toimikuntakyselyissä

Vastaajia pyydettiin valitsemaan annetuista vaihtoehdoista parhaiten itseään kuvaava/kuvaavat nimikkeet. Vastaajat olivat tämän perusteella pääosin taiteilijoita (80 %). Seuraavaksi eniten vastaajien joukossa oli taideopettajia ja -kasvattajia (18 %) ja tuottajia, kuraattoreita, kustantajia tai vastaavia (16 %). (Kuvio 1.) Jakauma poikkesi edellisten kyselyiden tuloksista etenkin taiteilijoiden osuuden kasvun myötä (70 % → 67 % → 76 % → 80 %). Taiteilijoiden osuus vastaajista oli suurempi kuin koskaan aiemmin näissä kyselyissä. Myös tuottajien, kuraattoreiden, kustantajien tai vastaavien osuus oli noussut (9 % → 16 %) edellisestä kyselyajankohdasta. Vaikka muiden asiantuntijoiden osuus on vuosien mittaan hitaasti kasvanut, oli se tässä

¹ Valtion taidetoimikuntien ja alueellisten taidetoimikuntien toimikausi on kaksivuotinen eli päättävien jäsenten toimikausi oli vuosina 2023–2024. Kirjailija- ja kääntäjäapurahalautakunnan (2023–2025) ja kuvataiteen apurahalautakunnan (2022–2024) toimikaudet ovat kolmivuotisia, joten lautakuntien toimikaudet eivät välttämättä päättyneet vuoden 2024 lopussa toisin kuin taidetoimikuntien. Esittävän taiteen valtiosuuslautakunnan jäsenet eivät olleet tässä kyselyssä mukana.

[Valtion taidetoimikunnat](#)

[Alueelliset taidetoimikunnat](#)

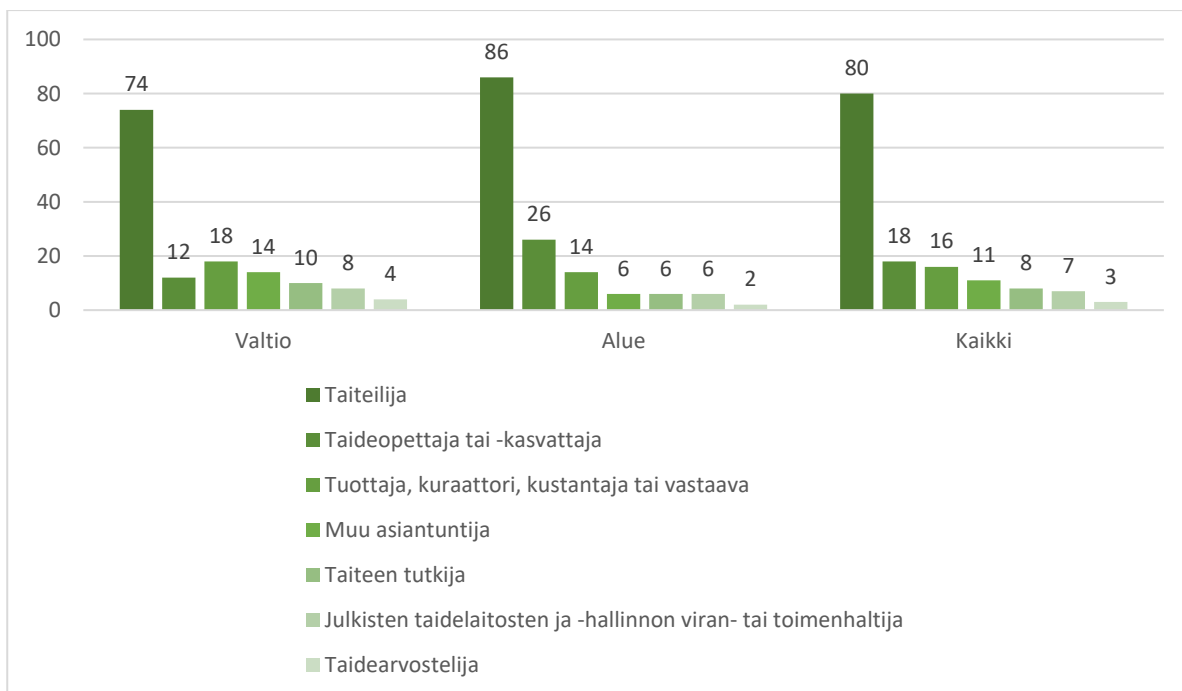
[Lautakunnat](#)

² Taidetoimikunnat & lautakunnat 2021–2022. Kysely toimikauden päättyessä. Yhteenveto toimikuntakyselyistä 2014–2022. [Taidetoimikunnat & lautakunnat 2021–2022. Kysely toimikauden päättyessä. Yhteenveto toimikuntakyselyistä 2014–2022.](#)

kyselyssä laskenut (15 % → 11 %). Toisaalta taiteen tutkijoiden pidempään jatkunut laskusuunta pysähtyi ja nousi hieman edelliseen kyselyyn nähden (5 % → 8 %).

Erot valtion taidetoimikunnissa ja lautakunnissa sekä alueellisissa taidetoimikunnissa toimivien vastaajien välillä olivat suurimmillaan taiteilijoiden ja taideopettajien ja -kasvattajien osuuksissa. Sekä taiteilijoiden että taideopettajien ja -kasvattajien osuudet olivat alueilla korkeammat kuin valtiolla. Valtion taidetoimikunnissa ja lautakunnissa toimivien vastaajien vastauksista ilmenee, että muiden asiantuntijoiden ja taiteen tutkijoiden osuudet olivat korkeammat kuin alueellisten toimikuntien vastaajilla. (Kuvio 1.)

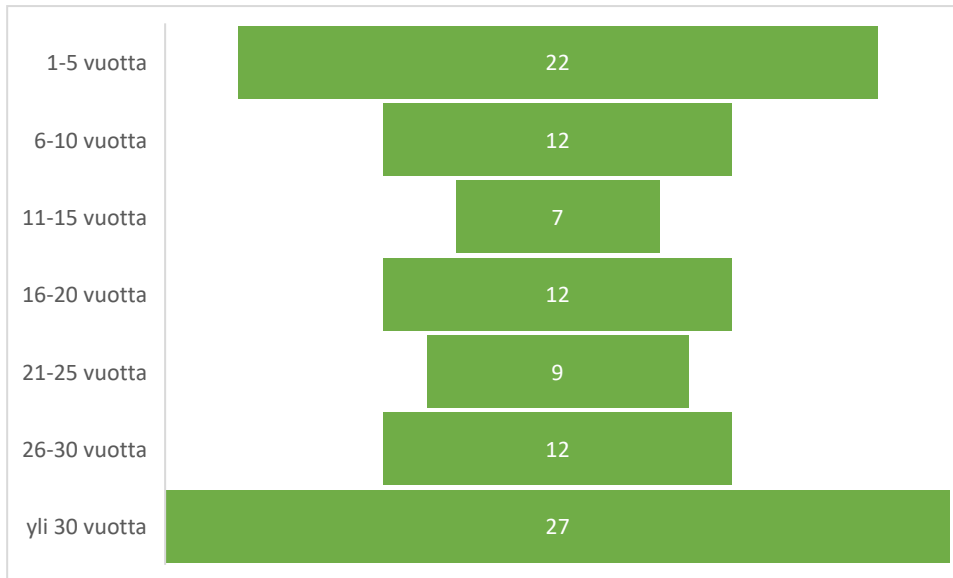
KUVIO 1. Vertaisarvioijina toimivaa vastaajaa (%) parhaiten kuvaava nimike (valtio, alue, kaikki) (vastaajat voineet valita useita vaihtoehtoja)

Pitkän aikaa sekä toisaalta hyvin lyhyen aikaa alalla toimineet enemmistönä vastaajissa

Tulosten mukaan sekä hyvin pitkään alalla toimineet (yli 30 vuotta) että lyhyen aikaa alalla toimineet (1–5 vuotta) olivat suurimmat ryhmät vastaajien joukossa (kuvio 2). Alalla toimimisen pituudessa ei ilmennyt merkittäviä eroja valtion taidetoimikunnissa ja lautakunnissa ja alueellisissa taidetoimikunnissa toimivien vastaajien välillä. Aiemmissa kyselyissä ei ole kysytty taidealan asiantuntijana tai taiteilijana toimimisen pituutta, joten vertailutietoa tästä asiasta ei ole pidemmällä aikajänteellä saatavissa.

KUVIO 2. Vastaajien (%) taidealan asiantuntijana tai taiteilijana toimimisen pituus vuosina

Ennakkotiedon saaminen jäsenyyteen liittyvissä asioissa hyvällä mallilla

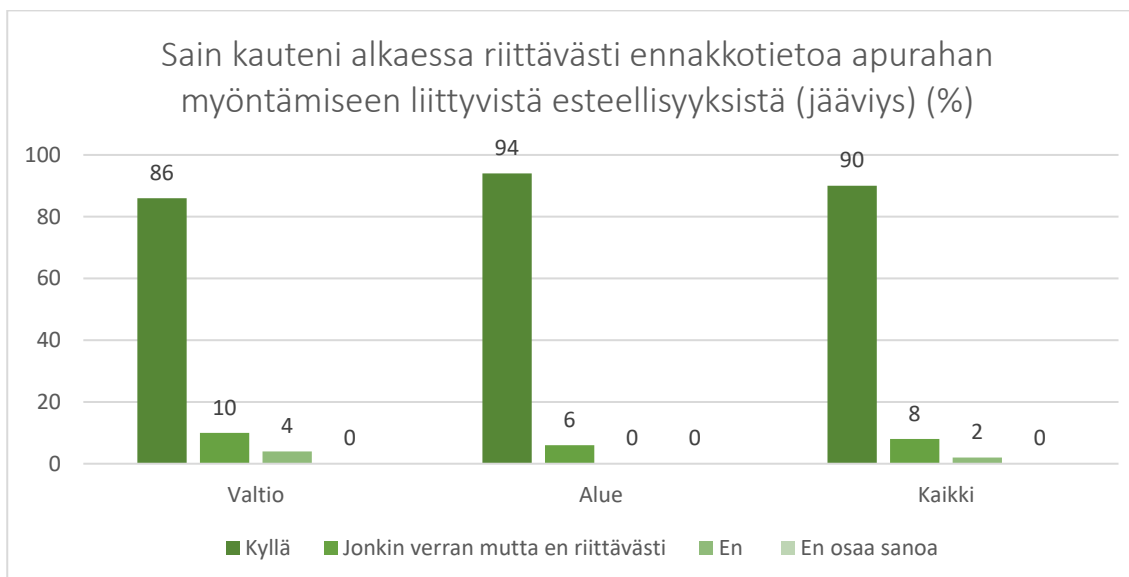
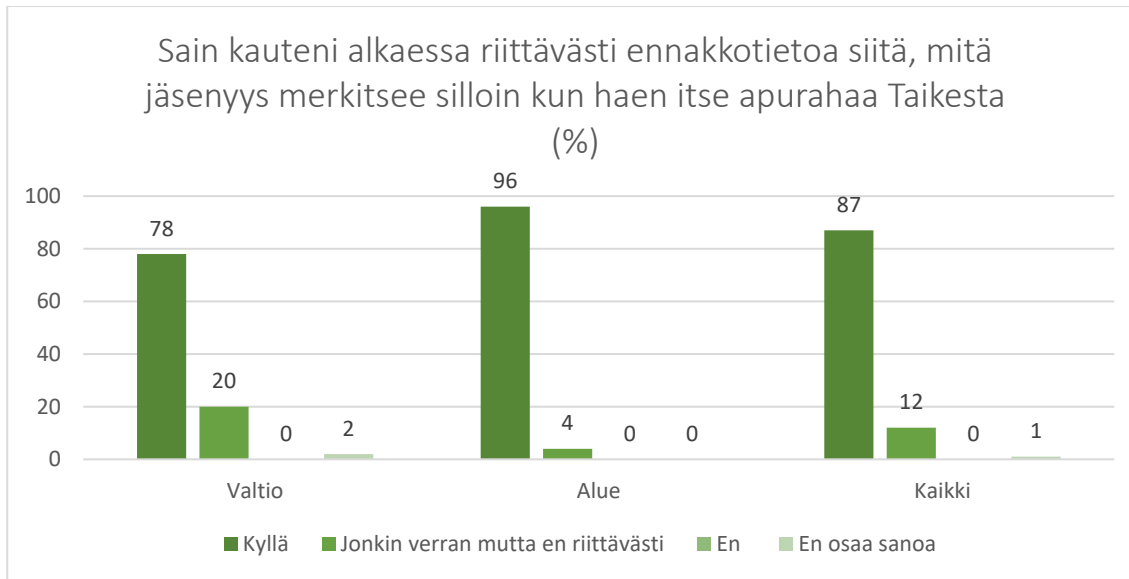
Vastaajista 88 prosenttia koki perehdytyksessä saaneensa riittävästi ennakkotietoa siitä, mitä taidetoimikunnan tai lautakunnan jäsenyys merkitsee, jos itse hakee apurahaa Taiteen edistämiskeskuksesta. Jonkin verran ennakkotietoa edellä mainitusta koki saaneensa 11 prosenttia vastaajista. Vastaajista kukaan ei kokenut, ettei ollut saanut ennakkotietoa. (Kuvio 3.)

Vastaajista 91 prosenttia koki saaneensa riittävästi ennakkotietoa apurahan myöntämiseen liittyvistä esteellisyyksistä (jääviys). Jonkin verran ennakkotietoa tästä asiasta koki saaneensa 8 prosenttia vastaajista. Erittäin harvinaiseksi osoittautui tilanne, jossa vastaaja koki jääneensä vaille ennakkotietoa tai ei osannut sanoa oliko saanut riittävästi ennakkotietoa esteellisyyksistä. (Kuvio 3.)

Alueellisissa taidetoimikunnissa vertaisarvioijina toimivat kokivat saaneensa hieman paremmin ennakkotietoa molemmista asioista. Ero alueen ja valtion välillä oli suurempi apurahan hakemiseen liittyvän ennakkotiedon saamisessa. (Kuvio 3.)

Kaiken kaikkiaan ennakkotiedon saamiseen liittyvät tulokset paranivat hieman edelliseen kyselyyn (2022) verrattuna.

KUVIO 3. Näkemykset (%) oman apurahan hakemiseen ja esteellisyyteen liittyvän ennakkotiedon saamisesta kauden alkaessa (valtio, alue, kaikki)

Vastaajien kommentissa tuli esiin esteellisyysasioista keskustelemisen tärkeys toimikunnissa ja lautakunnissa. Myös taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenten taiteilija-apurahojen hakemiseen liittyvät hankaluudet haluttiin nostaa esiin, sillä toimikuntakauden jälkeenkin voi tapauskohtaisesti kuluu aikaa ennen seuraavan mahdollisen taiteilija-apurahakauden alkamista.

Vertaisarvioinnin koetaan onnistuvan parhaiten taiteenalakohtaisessa arviointiryhmässä

Toimikuntien ja lautakuntien näkemysten mukaan vertaisarviointi onnistuu parhaiten taiteenalakohtaisessa arviointiryhmässä. Tämän näkemyksen kannalla oli lähes puolet vastaajista. Vajaa neljäsosa vastaajista näki parhaaksi vaihtoehdoksi alueellisen arviointiryhmän. Taiteenaloja yhdistävää (14 %) sekä useampia tai kaikki taiteenalat yhdistävää kokoonpanoa (5 %) piti parhaimpana yhteensä lähes viidesosa vastaajista. Taiteenalan genrekohtaisesta arviointiryhmää piti parhaimpana vajaa kymmenesosa vastaajista. (Kuvio 4.)

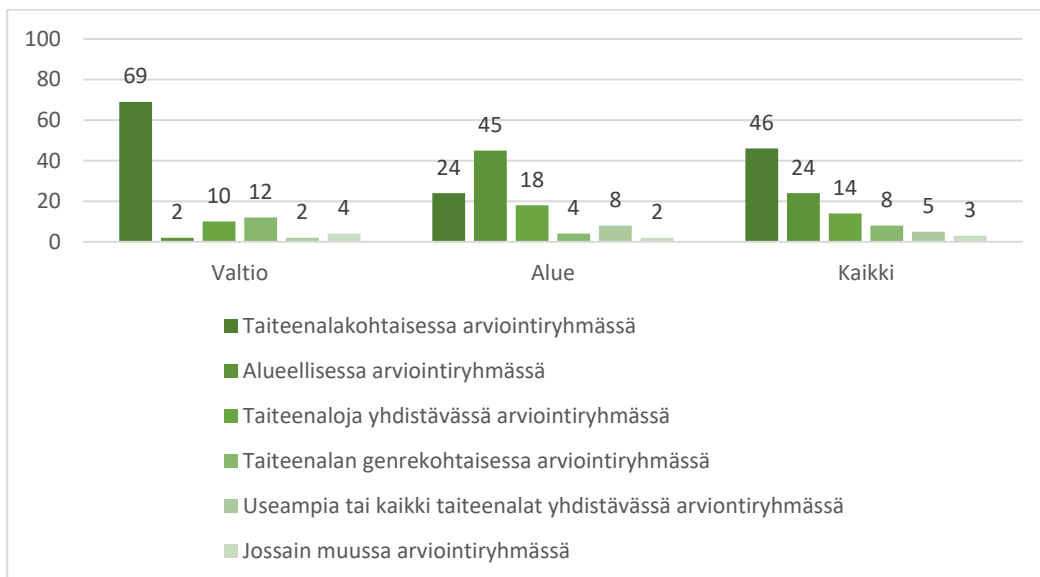
Valtion taidetoimikunnissa ja lautakunnissa toimivilta vastaajilta eniten kannatusta sai taiteenalakohtainen arviointiryhmä, kun taas alueellisten taidetoimikuntien jäsenet kannattivat alueellista arviointiryhmää.

(Kuvio 4.) Tosin kysymystä koskeissa kommenteissa esille nostettiin muun muassa nykyisen mallin toimivuus: ”Alueellisessa yhteinen hyvä, valtakunnallisessa taiteenalakohtainen hyvä.”

Pitkään alalla toimineet taidetoimikuntien ja lautakuntien vastaajat olivat hieman enemmän taiteenalakohtaisen arviointiryhmän kannalla ja taiteenaloja yhdistävää arviointiryhmää vastaan kuin lyhyen aikaa alalla toimineet vastaajat.

Muun arviointiryhmän kokoonpanon valinneilla vastaajilla ei ollut esittää edellisistä vaihtoehdoista poikkeavaa arviointiryhmän kokoonpanoa, vaan vastaajat näkivät taiteenalakohtaisen ja alueellisen arviointiryhmän yhdistelmän olevan toimivin. Kysymykseen vastaamista vaikeutti vastaajien mukaan kokemuksen puute erilaisista vaihtoehdoista arviointiryhmistä.

KUVIO 4. Näkemykset (%) kysymykseen: Minkälaisessa kokoonpanossa vertaisarviointi onnistuu mielestäsi parhaiten? (valtio, alue, kaikki)

Kysymykseen liittyvissä kommenteissa oltiin huolissaan etenkin alueellisen taiteen kentän tuntemuksen ja valtakunnallisen yhdenvertaisuuden säilymisestä. Päätöksentekoon liittyvän keskittymisen ei nähdä rakenteellisesti tukevan alueilla toimivia taiteentekijöitä.

Taiteenalakohtaiseen arviointiryhmään viitattiin muun muassa toteamalla, että taiteenalat itsessään ovat lähtökohtaisesti laajoja kokonaisuuksia. Taiteenaloja yhdistävää arviointiryhmää pidettiin senkin vuoksi huomattavasti työmäärää lisäävänä kokoonpanona. Yksittäisen jäsenen asiantuntijuuden ei aina koeta riittävän taiteenaloja yhdistävässä arviointiryhmässä. Hakemusten taiteenalakohtaista arviointia pidettiin myös mahdollisimman asiantuntevana, arvostavana ja reiluna hakijoiden kannalta.

Taiteenaloja yhdistävässä arviointiryhmässä nähtiin myös hyviä puolia, toisen taiteenalan edustaja voi keskustelujen seurauksena auttaa jonkin ilmiön asemoitumista koko taiteen kentälle eri tavalla kuin saman taiteenalan edustajien keskusteluissa olisi tapahtunut. Vastauksissa todettiin myös se, että oman taiteenalan ulkopuolisten arvioijien yllättävät näkökulmat ja mahdolliset ristiriidat tulisi huomioida.

Kommenteissa tuotiin esille myös huoli taiteen ja kulttuurin alaan kohdistuvista leikkauksista. Koettiin, että taiteenala- ja genrekohtaisista arviointiryhmistä on luultavasti enemmän hyötyä kuin haittaa, mutta ei-toivotut heijastusvaikutukset saattavat seurata päätöksiä.

Vastaajat toivat esille myös sen, että kysymykseen arviointiryhmän kokoonpanosta ei ole yhtä oikeaa vastausta, vaan suurin merkitys on arviointiryhmän dynamiikalla sekä luottamuksella omaan ja muiden vertaisarvioijien asiantuntemukseen.

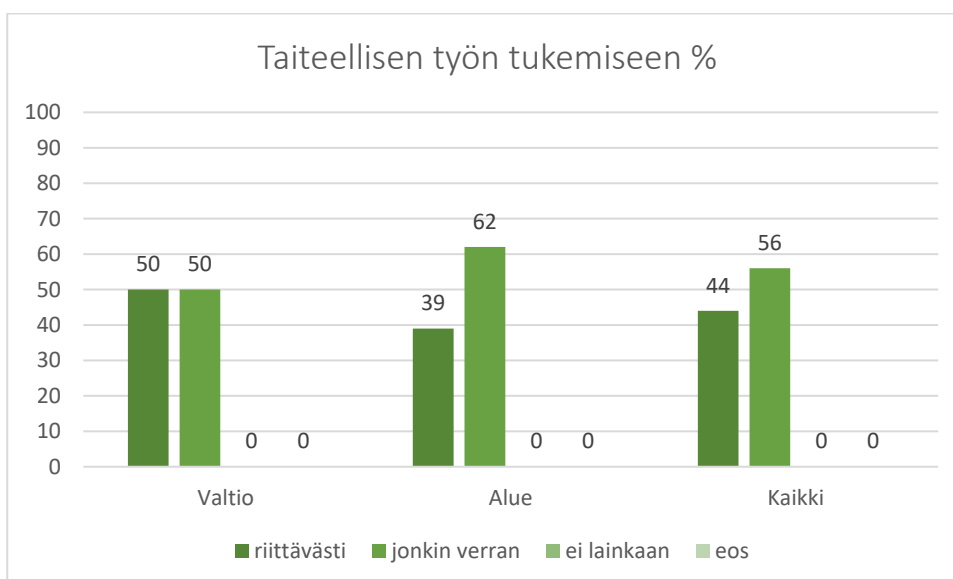
Taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet kokivat voineensa vaikuttaa lähes yhtä paljon taiteellisen työn tukemiseen ja asiantuntijalausuntoihin

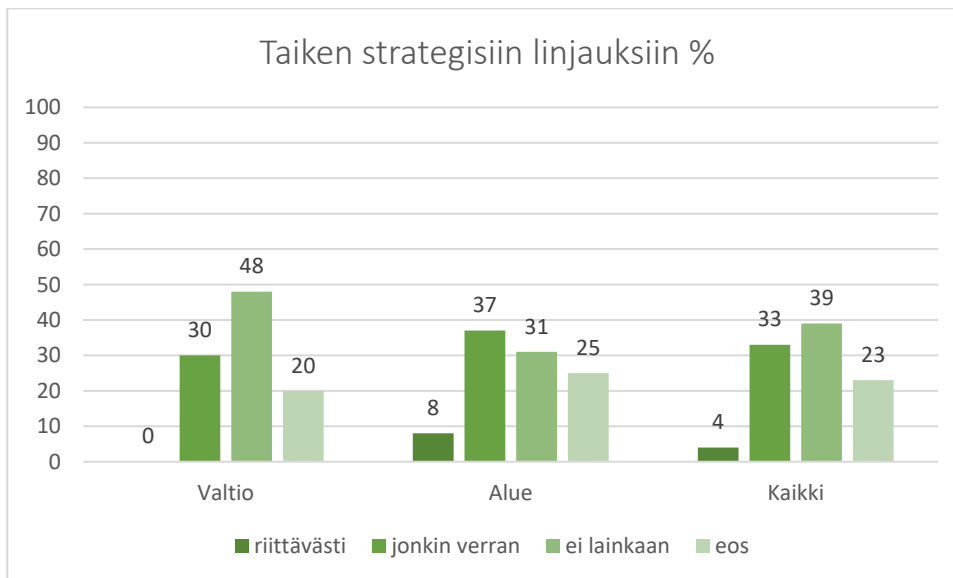
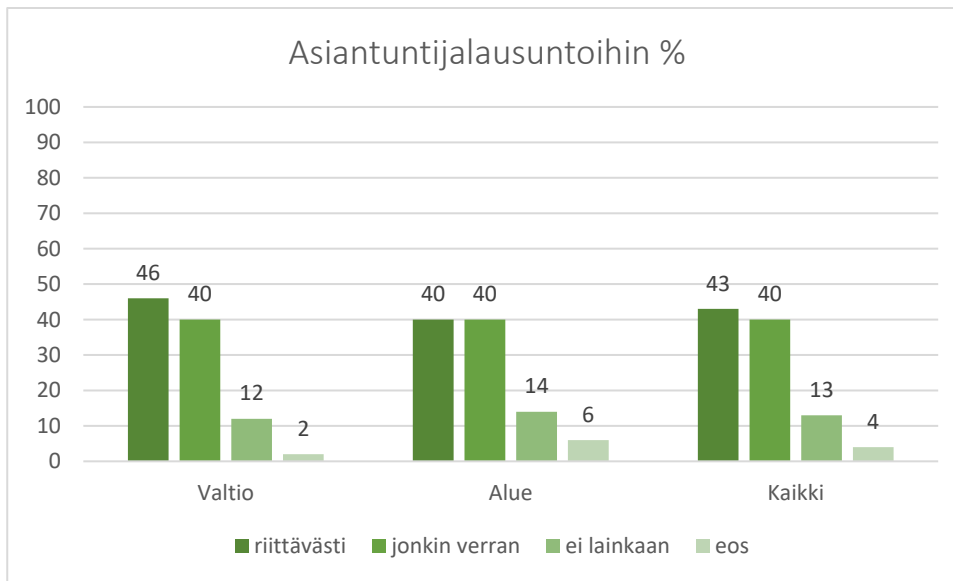
Vastausten mukaan jäsenet olivat voineet vaikuttaa eniten taiteellisen työn tukemiseen. Erot valtion taidetoimikuntien ja lautakuntien ja alueellisten taidetoimikuntien jäsenten välillä olivat osuuksissa melko vähäiset, kun ne aiemmissa kyselyissä ovat olleet kuitenkin kohtuullisen merkittäviä. Kaikki vastaajat kokivat tällä kertaa voineensa vaikuttaa taiteellisen työn tukemiseen ainakin jonkin verran. (Kuvio 5.)

Kokemuksissa suhteessa asiantuntijalausuntoihin vaikuttamiseen ei ollut myöskään suurta eroa valtion taidetoimikuntien/lautakuntien ja alueellisten taidetoimikuntien jäsenten vastauksissa. Vastaukset jakautuivat melko tasaisesti vaihtoehtojen ”riittävästi” ja ”jonkin verran välillä”. (Kuvio 5.)

Vastaajat kokivat voineensa vaikuttaa Taiken strategisiin linjauksiin pääasiassa vain jonkin verran tai ei lainkaan. Tässä kokemukset erosivat niin, että alueellisten taidetoimikuntien jäsenet kokivat voineensa vaikuttaa linjauksiin enemmän kuin valtion taidetoimikuntien jäsenet. Lähes puolet valtion taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenistä sekä melkein kolmasosa alueellisten taidetoimikuntien jäsenistä koki, etteivät he olleet voineet vaikuttaa strategisiin linjauksiin lainkaan. Melkein neljäsosa vastaajista ei osannut sanoa, olivatko he voineet vaikuttaa Taiken strategisiin linjauksiin. (Kuvio 5.) Tulokset ovat hyvin paljon samoilla linjoilla kuin edellisessäkin toimikuntakyselyssä (2022).

KUVIO 5. Vastaukset (%) kysymykseen: Koetko, että olet voinut vaikuttaa seuraaviin asioihin: taiteellisen työn tukeminen, asiantuntijalausunnot, Taiken strategiset linjaukset? (valtio, alue, kaikki)

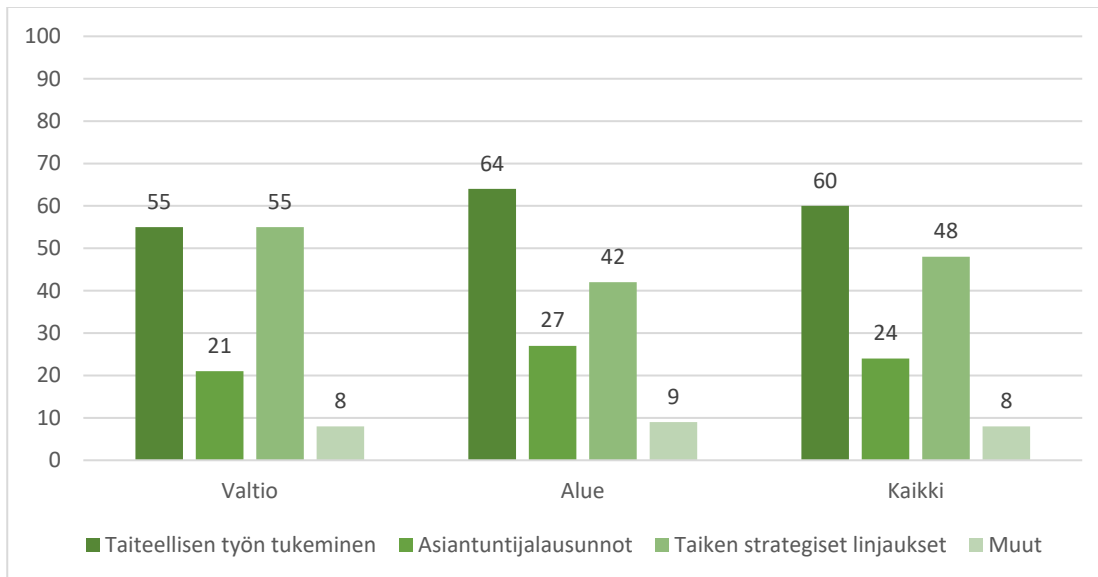

Taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet haluaisivat vaikuttaa enemmän taiteellisen työn tukemiseen

Vastaajista 60 prosenttia haluaisi vaikuttaa enemmän taiteellisen työn tukemiseen. Tämä näkyy etenkin alueellisten taidetoimikuntien jäsenten vastauksissa (64 %), valtion taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenistä hieman pienempi osuus (55 %) nosti tämän esiin. Valtion taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet (55 %) haluaisivat vaikuttaa enemmän Taiken strategiaan linjauksiin, vastaava osuus (48 %) alueellisten taidetoimikuntien jäsenten vastauksissa oli hieman pienempi. (Kuvio 6.)

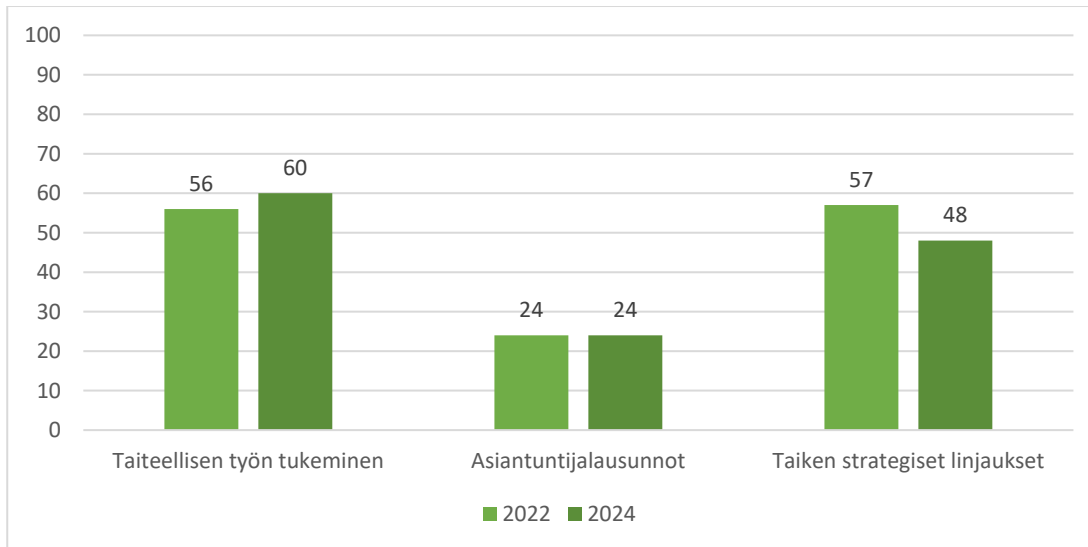
Asiantuntijalausuntoihin haluasi vaikuttaa enemmän noin neljäsosa kaikista vastaajista. Osuus oli hieman suurempi alueellisten taidetoimikuntien jäsenten vastauksissa kuin valtion taidetoimikuntien lautakuntien jäsenten vastauksissa. (Kuvio 6.)

KUVIO 6. Vastaukset (%) kysymykseen: Koetko, että olisit halunnut vaikuttaa enemmän seuraaviin asioihin: taiteellisen työn tukeminen, asiantuntijalausunnot, Taiken strategiset linjaukset? (valtio, alue, kaikki)

Kysymys siitä, mihin taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet haluaisivat vaikuttaa enemmän, on ollut mukana toimikuntakyselyissä vain edellisellä kerralla vuonna 2022. Vastaukset ovat molemmissa kyselyissä melko samansuuntaisia, kuitenkin halu vaikuttaa enemmän taiteellisen työn tukemiseen on hieman lisääntynyt ja halu vaikuttaa enemmän Taiken strategisiin linjauksiin laskenut. Tulosten mukaan vastaajien halu vaikuttaa enemmän asiantuntijalausuntoihin on pysynyt täysin samalla tasolla (24 %) molempina ajankohtina. (Kuvio 7.)

KUVIO 7. Vastaukset (%) kysymykseen: Koetko, että olisit halunnut vaikuttaa enemmän seuraaviin asioihin: taiteellisen työn tukeminen, asiantuntijalausunnot, Taiken strategiset linjaukset? (2022, 2024)

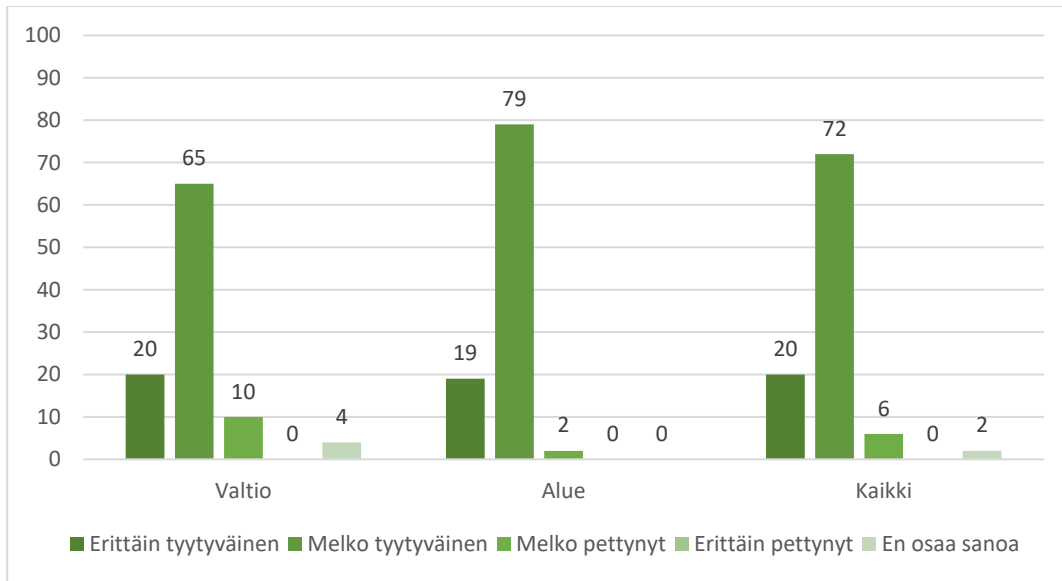
Muita asioita, joihin taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet olisivat halunneet vaikuttaa enemmän, olivat seuraavat: alueellinen taidepolitiikka, Taiken alueellinen näkyvyys ja tunnettuus, hakukaavakkeet (cv-formaatti), saamelaisten rajat ylittävä taideyhteistyö, strategiset linjaukset (rahoituksen jakautumiseen liittyvät lait) ja rahoituksen jakosuhte.

Taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet tyytyväisiä kauteensa

Valtion taidetoimikuntien ja lautakuntien sekä alueellisten taidetoimikuntien jäsenten tyytyväisyys odotuksiinsa nähden kauden päättyessä on erittäin hyvä. Vastaajista enemmistö oli kautensa päättyessä melko tyytyväinen ja viidesosa erittäin tyytyväinen suhteessa odotuksiinsa. Erot valtion taidetoimikuntiin ja lautakuntiin kuuluvien sekä alueellisiin taidetoimikuntiin kuuluvien vastauksissa olivat vähäisiä. Ainoastaan melko pettynneiden osuus oli jonkin verran korkeampi valtion taidetoimikuntiin ja lautakuntiin kuuluvilla vastaajilla. Erittäin pettäneitä vastaajissa ei ollut lainkaan, näin ei ole käynyt aiemmin toimikuntakyselyissä. (Kuvio 8.)

Kokonaisuudessaan vastausjakaumat eivät poikenneet merkittävästi aiemmista toimikuntakyselyistä.

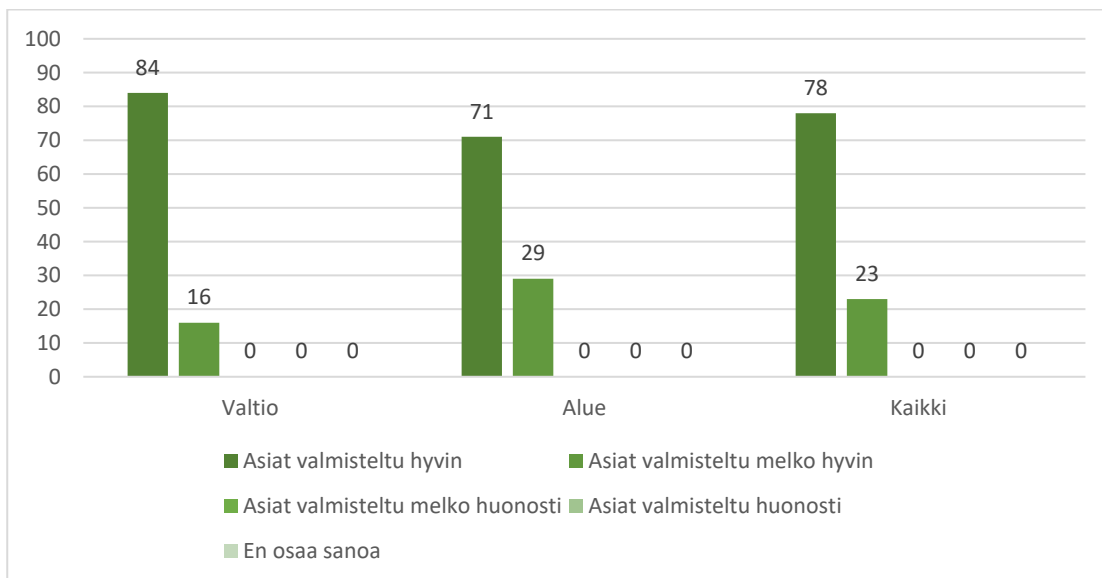
KUVIO 8. Vastaajien (%) tyytyväisyys odotuksiinsa nähden kauden päättyessä? (valtio, alue, kaikki)

Taidetoimikuntien ja lautakuntien kokoukset valmisteltu hyvin tai melko hyvin

Vastaajista 78 prosenttia oli sitä mieltä, että taidetoimikuntien ja lautakuntien kokoukset oli valmisteltu hyvin ja 23 prosenttia melko hyvin. Edes yksittäiset taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet eivät pitäneet kokousvalmistelujen toteutusta melko huonona tai huonona. (Kuvio 9.)

KUVIO 9. Kokousten valmistelu vastaajien (%) mukaan (valtio, alue, kaikki)

Tulokset eivät poikenneet merkittävästi aiemmista toimikuntakyselyistä. Taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet ovat pitäneet kokousten valmistelua hyvänä tai kohtuullisen hyvänä kaikissa toimikuntakyselyissä.

Tietoa saatavissa riittävästi päätöksentekoa varten – täydennettävää, tiivistettävää ja strukturoitavaa löytyy myös

Kysymykseen, millaista apurahahakemuksiin liittyvää tietoa taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet kaipaavat päätöksenteon pohjaksi, saatiin 40 vastausta. Kysymykseen vastanneista lähes 40 prosenttia oli sitä mieltä, että hakemuksista saatavat tiedot sekä esittelijän valmistelemat ja täydentävät tiedot ovat olleet riittäviä päätöksiä tehtäessä. Aiempaa enemmän tietoa ei vastaajien mukaan välttämättä tarvita, jos on etukäteen sovittu hakemusten käsittelyn käytännöstä.

Moni vastaajista piti oleellisimpana tietona päätöksenteossa hakijoiden aiemmin saamaa rahoitusta sekä Taikesta että yksityisistä säätiöistä ja rahastoista. Myös tietoa meneillään olevista työskentelyapurahoista sekä aiemmasta toiminnasta ja työhistoriasta (ansioluettelo, otteita teoksista) tarvitaan. Kiteytettynä tiedontarvetta kuvattiin: ”Laadukas ja kattava dokumentaatio taiteellisen tason arvioimiseksi.”

Konkretian tasolla edellä mainittuja seikkoja lähestyttiin ehdottamalla tietojen laajentamista koskemaan myös Taikesta aiemmin saatujen apurahojen perusteluita ja edellisillä hakukierroksilla niukasti myönteiseltä päätökseltä pudonneiden hakijoiden pistemääriä. Ansioluetteloiden tekemiseen toivottiin selkeää formaattia ja hakemusten vapaita tekstiosuuksia toivottiin tiivistettävän, merkkimäärän rajoittaminen oli yksi käytännön tason ehdotus. Hakijoiden tietojen jäsentelyn kerrottiin nopeuttavan päätöksentekoprosessia.

Hakemustietojen tiivistämisen ja strukturoimisen vastapainona esitettiin myös hakemustietojen laajentamista hankkeiden tulevaisuuden visioihin ja hakijoiden vähemmistöstatukseen.

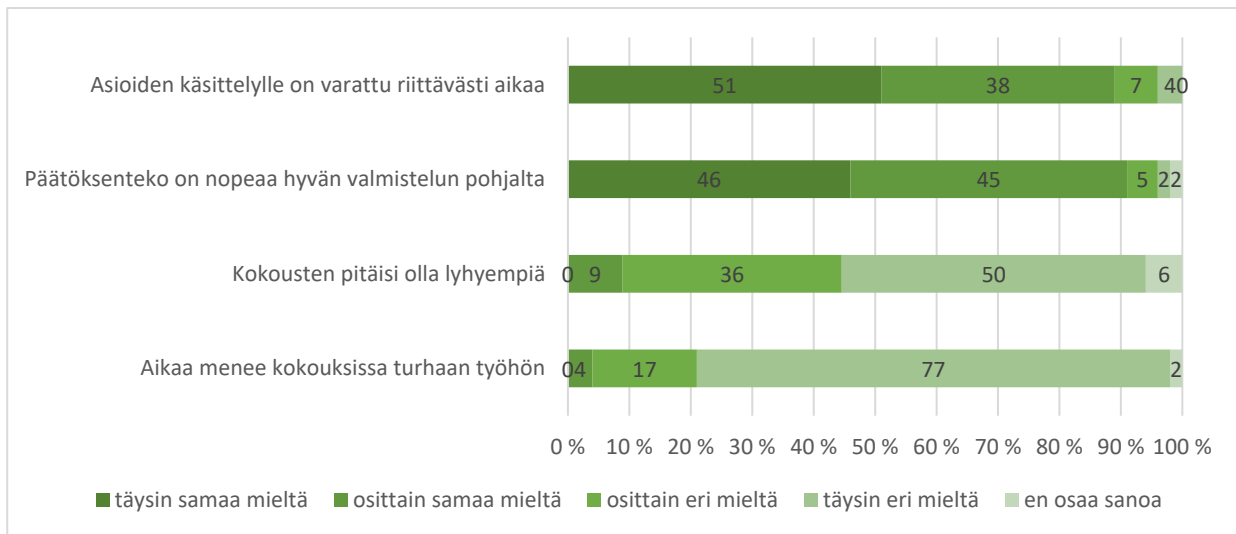
Hakemustietojen lisäksi vastaajat kokivat tarvitsevansa tietoa pidemmän aikavälin rahoituksen linjauksista ja tietoa valtionavustusjärjestelmän ja taiteen kentän tarpeiden kohtaamisesta. Toiveissa oli myös toimintaympäristöanalyysi ja tarvekartoitus.

Ajankäyttö kokouksissa koettiin mielekkääksi

Enemmistö vastaajista on sitä mieltä, että asioille on varattu riittävästi aikaa kokouksissa, sillä täysin samaa mieltä väitteen kanssa oli 51 prosenttia vastaajista ja osittain samaa mieltä 38 prosenttia (kuvio 10). Vastaajat olivat tätä mieltä myös edellisessä toimikuntakyselyssä (88 % → 89 %). Myös päätöksentekoa hyvän valmistelun pohjalta pidettiin yleisesti nopeana. Vastaajista 55 prosenttia oli täysin samaa mieltä ja 35 prosenttia osittain samaa mieltä, nämä osuudet ovat täsmälleen samat kuin edellisessä toimikuntakyselyssä. (Kuvio 10.)

Vastaajien enemmistön mukaan kokoukset eivät ole liian pitkiä. Edelliseen toimikuntakyselyyn verrattuna kokousten pituutta ei pidetty yhtä usein ongelmallisena asiana (19 % → 15 %). Vastaajien näkemysten mukaan aikaa ei kokouksissa käytetä turhaan. Väittämään ”Aikaa menee kokouksissa turhaan työhön” vastaajat ottivat lähes täysin vastakkaisen kannan. Vain 4 prosenttia vastaajista oli väittämän kanssa osittain samaa mieltä. Edellisessä kyselyssä useampi oli tämän väittämän kanssa osittain samaa mieltä (15 %). Valtion taidetoimikuntien ja lautakuntien ja alueellisten taidetoimikuntien jäsenten vastausjakaumissa ei kokousasioissa ollut merkittävää eroa. (Kuvio 10.)

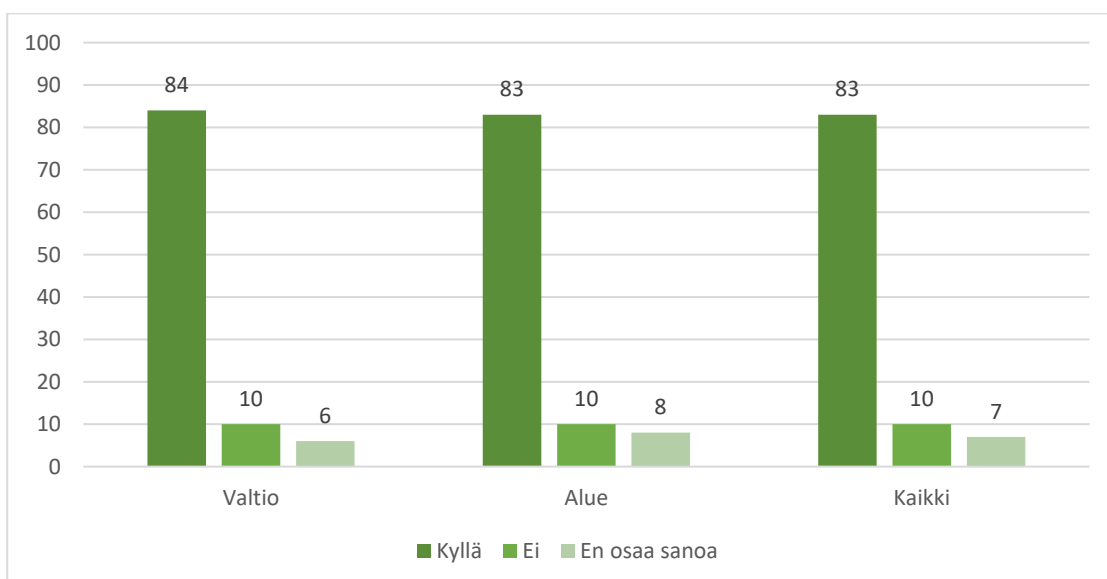
KUVIO 10. Asioiden käsittely kokouksissa vastaajien (%) arvioiden mukaan

Keskustelua pidettiin kokousten tärkeimpänä asiana ja sille toivottiin varattavan riittävästi aikaa ja varmistaa, että kaikki saavat äänensä kuuluviin. Kommenttiosiossa korostettiin, että arviointi vaatii asiantuntemuksen lisäksi myös aikaa. Useissa vastauksissa kaivattiin jopa enemmän aikaa laajemmalle keskustelulle ja ajatusten vaihdolle. Esittelijöiden työtä kokousten valmistelussa ja toimikuntatyöskentelyssä pidettiin tärkeänä ja hyvänä. Arviointityöstä toivottiin myös parempaa korvausta tai palkkiota.

Kokousten määrää taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet pitivät riittävänä, sillä vastaajista 84 prosenttia oli tätä mieltä. Verrattaessa tulosta aikaisempiin vastauksiin trendi on tässä kysymyksessä ollut nouseva eli yhä suurempi osuus vastaajista on pitänyt kokousten määrää riittävänä. Vastausjakaumat eivät eronneet sen mukaan, oliko vastaaja valtion taidetoimikunnan/lautakunnan tai alueellisen taidetoimikunnan jäsen. (Kuvio 11.)

KUVIO 11. Vastaajien (%) näkemykset kysymykseen: Onko toimikunnallasi/lautakunnallasi ollut mahdollisuus pitää riittävästi kokouksia? (valtio, alue, kaikki)

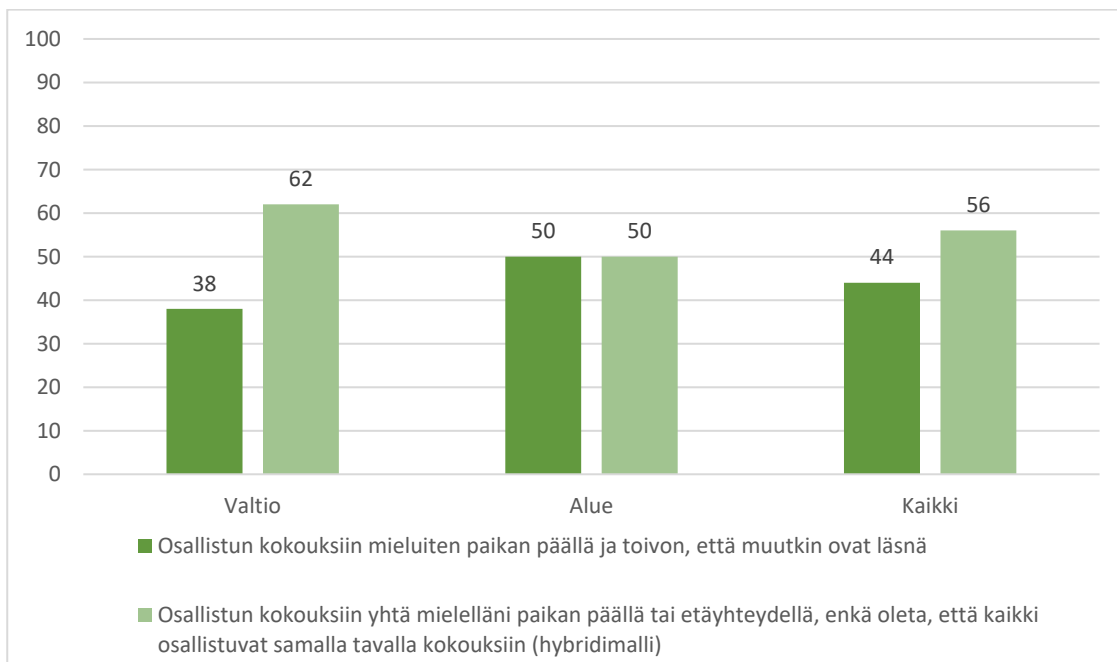

Alalla pitkään toimineet vastaajat eivät olleet yhtä tyytyväisiä kokousten määrään kuin alalla lyhyen aikaa toimineet. Korkeintaan viisi vuotta alalla toimineista 95 prosenttia oli sitä mieltä, että toimikunnalla tai lautakunnalla oli ollut mahdollisuus pitää riittävästi kokouksia, yli kolmekymmentä vuotta alalla toimineista vastaajista tätä mieltä oli 77 prosenttia.

Hybridimalli kokouskäytännöistä suosituin – paikan päällä tapahtuvien kokousten suosio kasvussa

Yli puolet vastaajista suhtautui hybridimalliin myönteisimmin. Vastaajista 44 prosenttia piti kuitenkin parhaimpana vaihtoehtona kokouksia, joissa kaikki osallistujat olisivat läsnä. Edellisessä toimikuntakyselyssä tämä osuus oli hieman pienempi (34 %). Pelkästään etäyhteyksillä järjestettävien kokousten kannattajia ei ollut vastaajajoukossa nyt lainkaan. Hybridimallin kannattajissa valtion taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenillä oli hieman suurempi osuus. Erot valtion ja alueellisiin taidetoimikuntiin/lautakuntiin kuuluvien vastaajien välillä olivat kuitenkin melko vähäiset. (Kuvio 12.)

KUVIO 12. Vastaajien (%) suhtautuminen kokouskäytänteisiin (valtio, alue, kaikki)

Alalla pitkään toimineet vastaajat olivat hieman vahvemmin hybridimallin kannalla kuin alalla vähän aikaa toimineet.

Kokouskäytännöistä kysyttäessä vastausvaihtoehtona oli myös muu, mikä? Vastauksista kävi kuitenkin ilmi, että kaikkien vaihtoehdon valinneiden vastauksissa oli lopulta kyse hybridimallista.

Etäkokousten toimivuudessa tärkeintä yhteyksien toimivuus ja etänä osallistuvien huomioiminen

Etä- ja hybridikokoukset toimivat useiden vastaajien mukaan hyvin, mutta tutustumisen, yhteishengen ja verkostoitumisen vuoksi tarvitaan myös livekokouksia. Joidenkin vastaajien mielestä etäkokoukset toimivat jopa sujuvammin kuin läsnäolokokoukset. Etänä osallistuvat voivat vastaajien mukaan kuitenkin jäädä myös kuuntelijoiksi. Sen vuoksi vastaajat pitivät tärkeänä, että etänä kokoustavat muistetaan pitää aktiivisina ja ylläpitää vuorovaikutusta myös heidän kanssaan. Tässä erityinen rooli on kokouksen vetäjällä, jonka tulisi jakaa puheenvuoroja myös etäosallistujille.

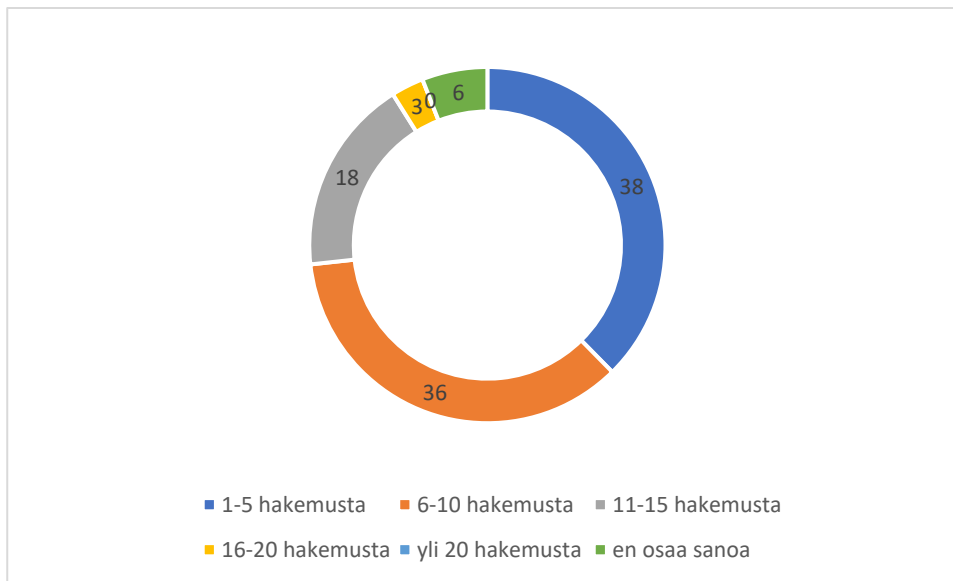
Yhteyksien toimiminen on tärkeää, esimerkiksi automatkalta osallistuminen voi olla yhteyksien kannalta huono vaihtoehto. Taike voisi tarjota konkreettisempaa tukea niille kokoustajille, joilla ei ole hyviä teknisiä valmiuksia etäyhteyksien käyttöön. Käytännön tilanteesta nostettiin esille se, että paikan päällä olevat kokousohallitajat olisi hyvä saada kuvaruudulle näkyviin, ei vain yhtä paikan päällä olevaa esittelijää, jonka koneelta yhteys on luotu.

Myös sellaisia vastaajia oli mukana, joiden mielestä etäkokouksia ei kannata kehittää lainkaan vaan siirtyä esimerkiksi lähikokousten ja sähköpostiviestien yhdistelmään. Toisaalta vastaajat muistuttivat myös, että enää ei voi olettaa, että kaikki pääsisivät lähitapaamisiin ja sen vuoksi jatkossakin olisi hyväksyttävä hybridimallin käyttäminen.

Enemmistö lukee tunnin aikana enintään kymmenen hakemusta

Vastaajista 74 prosenttia lukee tunnin aikana enintään kymmenen hakemusta omien arvioidensa mukaan. Lähes 40 prosenttia lukee tunnissa enintään viisi hakemusta. Tämä arvio vastaa melko hyvin edellisen toimikuntakyselyn tulosta, jonka mukaan 77 prosenttia luki enintään kaksitoista hakemusta tunnin aikana (vuonna 2022 käytössä oli erilainen luokittelu). Vastaajien joukossa oli myös jäseniä, jotka arvioivat lukevansa enintään kaksikymmentä hakemusta tunnissa. (Kuvio 13.)

KUVIO 13. Vastaajien (%) arviot siitä, kuinka monta hakemusta he lukevat tunnin aikana

Alalla vähemmän aikaa toimineet lukivat tunnissa enemmän hakemuksia kuin alalla pitkään toimineet. Esimerkiksi 1–5 hakemusta lukeneiden vastaajien osuus oli enintään viisi vuotta alalla toimineilla 19 prosenttia, kun se yli kolmekymmentä vuotta alalla toimineilla oli 35 prosenttia.

Vastaajat kertoivat, että hakemuskohtaisesti lukuajat vaihtelevat paljon. Esimerkiksi hakemuksen perusteellisuus, liitteiden määrä ja laajuus sekä eri kielisten hakemusten määrä vaikuttaa siihen, kuinka paljon aikaa niiden läpikäymiseen menee. Myös vertaisarvioijan kokemuksen kerrottiin vaikuttavan lukunopeuteen, sillä hakijat tulevat vähitellen taiteentekijöinä tutuiksi ja hakemusten lukemiseen syntyy oma rutiininsa.

Jotkut vastaajat olivat ottaneet aikaa hakemuksia lukiessaan, toiset arvioivat lukemisnopeuttaan melko karkeasti kokemuksiinsa liittyen. Monet vastaajat kertoivat pisteyttävänsä hakemukset lukiessaan ja siinä tehtävässä yhtenäisen linjan pitäminen vaatii usein palaamista jo luettuihin hakemuksiin. Vastaajat korostivat, että huolellinen perehtyminen hakemuksiin vie aikaa ja on vaativaa.

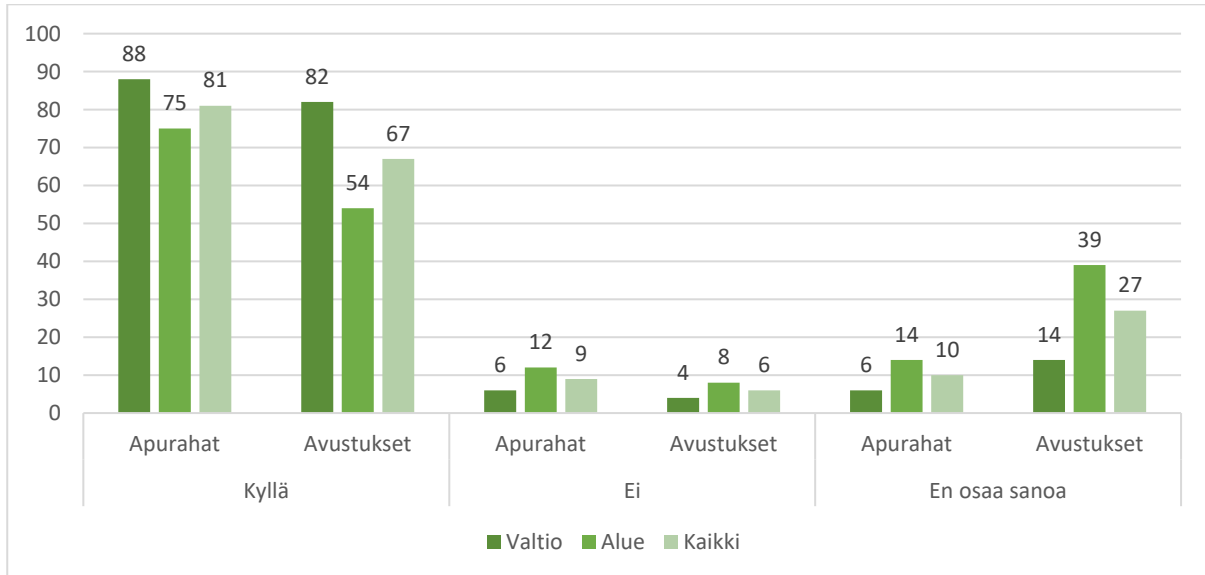
Apurahojen ja avustusten arviointiperusteita pidettiin melko toimivina

Vastaajista 81 prosenttia piti apurahojen ja 67 prosenttia avustusten arviointiperusteita toimivina. Arviointiperusteita ei pitänyt toimivina apurahojen osalta 9 prosenttia ja avustusten osalta 6 prosenttia vastaajista. Valtion taidetoimikuntien/lautakuntien ja alueellisten taidetoimikuntien jäsenten vastauksissa merkittävin ero oli se, että alueellisten taidetoimikuntien jäsenistä suurempi osa (14 % ja 39 %) ei osannut sanoa arviointiperusteiden toimimiseen kantaansa. Valtion taidetoimikunnissa ja lautakunnissa koettiin arviointiperusteet sekä apurahojen että avustusten osalta toimivimmiksi kuin alueellisissa taidetoimikunnissa. (Kuvio 14.)

Edellisessä toimikuntakyselyssä vastaajista 75 prosenttia piti apurahojen ja avustusten arviointiperusteita toimivina. Edellisessä kyselyssä arviointiperusteista ei kysytty erikseen apurahojen ja avustusten osalta. Jos

vertailussa käytetään vastausten keskiarvoa, tilanne on pysynyt aika lailla ennallaan edelliseen toimikuntakyselyyn nähden.

KUVIO 14. Vastaukset (%) kysymykseen: Ovatko mielestäsi nykyiset apurahojen ja avustusten arviointiperusteet toimivia? (valtio, alue, kaikki)

Taidealalla lyhemmän aikaa toimineet pitivät arviointiperusteita toimivampina kuin alalla pitkään toimineet vastaajat. Esimerkiksi enintään viisi vuotta alalla toimineiden osuus kyllä-vastauksissa oli 91 prosenttia, kun alalla yli kolmekymmentä vuotta toimineiden osuus näissä oli 77 prosenttia.

Apurahojen osalta vastaajat, joiden mielestä arviointiperusteet eivät olleet toimivia, pitivät arviointiperusteita elitistisinä ja epäselvinä ja pisteyttämistä turhana. Vastaajien mukaan arvioinnin osa-alueet eivät välttämättä sovi arvioitavien asioiden luonteeseen, eivätkä arviointiperusteet riitä perusteeksi kovan hakupaineen vuoksi (toisin sanoen paljon hakijoita, vähän apurahojen saajia). Taloudellinen tilanne koettiin tarkemman selonteon arvoiseksi ja jaettavaa rahaa haluttiin enemmän. Hakemuksia pidettiin liian pitkinä ja niitä todettiin olevan niin paljon, ettei niitä pysty arvioimaan riittävän perusteellisesti määrättyjen arviointiperusteiden mukaisesti. Myös vastuullisuuden arviointi koettiin hankalaksi.

Avustusten osalta vastaajat, joiden mielestä arviointiperusteet eivät olleet toimivia, nostivat esille saman kaltaisia asioita kuin apurahoissakin. Vastaajat ymmärsivät, että arviointiperusteiden luominen on vaikeaa, mutta samalla toivoivat, että ne olisivat oikeudenmukaiset ja kautta linjan samat.

Nykyinen päätöksentekoprosessi apurahojen suhteen toimii melko hyvin – virtaviivaistettavaa työmäärässä, hakemusten sisällöissä ja arviointiperusteissa

Apurahaprosessin kehittämiseen liittyvään kysymykseen tuli noin viisikymmentä vastausta. Kysymystä pidettiin osin liian laajana ja myös ennen aikaisena suhteessa meneillään olevaan toimikuntauudistukseen. Toimikuntien keskustelemaa otetta ja yhteisen kannan muodostamista pidettiin tärkeänä ja nykyisen järjestelmän toivottiin pysyvän tulevaisuudessakin. ”Miksi rikkoa toimiva prosessi?” Huolta oli ennen

kaikkea alueellisen näkökulman ja taiteenalakohtaisen kollektiivisen vertaisarvioinnin katoamisesta. Taiteenalakohtaisen vertaisarvioinnin toimivuutta pidettiin useissa vastauksissa hyvänä mallina. Tulevan toimikuntaudistuksen ennakoitiin lisäävän virkahenkilöstön työn merkitystä.

Vastauksissa esiin nousi alueellisen asiantuntemuksen tärkeys. Alueiden aseman parantamiseksi ehdotettiin kertoimen käyttöä – mitä kauempana hakija on väestökeskittymistä, sitä suurempi kerroin – ja apurahojen lisäämistä alueellisille taiteentekijöille. Syynä erityisesti rakenteellinen alueellinen eriarvoisuus, jota voisi välttää tekemällä se näkyväksi osaksi arviointia.

Työmäärä eli luettavien hakemusten määrä oli yksi päätöksentekoprosessin laatua kehittävä toimenpide-ehdotus vastauksissa. Luettavien hakemusten määrää ja tasapuolistamista arviointityössä toivottiin useissa vastauksissa. Tämän katsottiin lisäävän päätöksenteon ja arvioinnin laatua. Vastaajien arvioina esitettiin enimmäismääränä 150 tai 200–300 hakemusta vuodessa vertaisarvioijaa kohden.

Keinona työmäärän vähentämiseksi pidettiin muun muassa hakemusten järjestämistä eli luokittelua erilaisten ominaisuuksien (genre, hakijan asuinpaikka jne.) mukaan jo ennen, kun ne päätyvät vertaisarvioijille arvioitaviksi. Työmäärän vähentämiseksi toiveissa oli myös arvioinnissa käytettävän lukuohjelman kehittäminen entistäkin käyttökelpoisemmaksi. Huolellinen ja vastuullinen hakemusten läpikäynti vie aikaa. Hakukriteereihin toivottiin selkeyttämistä. Tämä voisi vähentää hakemuksia, joilla ei ole mahdollista saada apurahaa ja siten vähentäisi vertaisarvioijien työmäärää.

Hakemusten laatu tuli usein vastauksissa esille etenkin vertaisarvioijien työmäärää lisäävänä seikkana. Taiken järjestämiä apurahainfoja ja Taiken verkkosivuilta löytyviä tietoiskuja pidettiin hyvinä ja säilyttämisen arvoisina. Eräänä hakemusten laatua parantavana keinona ehdotettiin informaation jakamista erilaisissa formaateissa, jotta ne olisivat hyödyksi kaikenlaisille hakijoille. Palautteen saaminen ja dialogisuus kehittämisotteella nostettiin myös esille tuen hakijoiden ”toivelistalta”.

Hakemuslomakkeiden sisällöt kaipaivat vastaajien mukaan myös kehittämistä. Hakemuksista voisi vähentää osioita ja kysymyksiä – päätöksenteossa voisi tukeutua enemmän näyttöihin aiemmasta taiteellisesta tuotannosta. Merkkimäärän ja liitteiden määrää voisi myös rajata etenkin silloin, kun kyseessä ovat pienemmät myöntösummat. Hakuilmoituksessa voisi kertoa etukäteen, mitä voidaan tukea ja millä summalla. Kirjallisen työsuunnitelman painoarvoa voisi ainakin joillakin taiteenaloilla vähentää, koska se tuottaa epätasa-arvoista kohtelua ja absurdeja vertailuja. Hakulomakkeita voisi kehittää myös siihen suuntaan, että niissä olisi myös pakollisia osioita eli lomaketta ei voisi lähettää, ellei näitä tietoja ei ole mukana. Esimerkkinä muun muassa kaikkien työryhmän jäsenten ansioluettelot. Tieto koulutustasosta nostettiin esiin yhtenä pisteytyksen kohteena.

Hakijoiden työmäärän vähentämiseksi toivottiin tallennettavaa portfolioa, jota hakija täydentäisi hakiessaan uutta apurahaa. Kehittämisidean esittäjä tosin myönsi itsekin, että tällainen käytäntö tulisi lisäämään vertaisarvioijien työmäärää hakemusten lisääntyessä hakemuksen teon helpottamisen myötä.

Vertaisarviointiprosessissa arviointiperusteet tulisi pitää mielessä ja hakemuksia peilata niihin loppuun saakka. Riskinä on se, etteivät ne toteudu jokaisen hakemuksen osalta – oikeudenmukaisuuden tulisi toteutua, jos hakijoille on annettu valinta- ja arviointikriteerit tiedoksi. Arviointiperusteiden toteutumista pidettiin erityisen hankalana valtion ylimääräisten taiteilijaeläkkeiden myöntämisessä, koska myöntöjen kokonaismäärä on pieni suhteessa hyvien hakijoiden määrään. Eläkkeiden myöntökriteereiksi toiveissa oli silti muun muassa ainoastaan aktiivisuus ja taiteellinen taso. Arviointiperusteisiin toivottiin myös mahdollisuutta toimikuntien omille priorisoineille pisteytyksessä.

Vertaisarvioijien ajankäytön ja työmäärän suhdetta palkkioon pidettiin heikkona etenkin, kun tiedossa on taiteilijoiden toimeentuloon liittyvät vaikeudet, joiden parantamiseen on Taiken linjauksissa sitouduttu.

Jos/kun palkkiotasoa ei ole mahdollista nostaa, ehdotuksena oli lisätä vertaisarvioijien osallistumismahdollisuuksia taiteen alan tapahtumiin, julkaisuihin ja yhteistyöhankkeisiin.

Apurahoihin ja avustuksiin käytettävissä olevien määrärahojen vähyys on vertaisarvioijille tuottanut paljon kärsimystä ja huolta taiteen kentän ammattilaisten selviytymisestä. Päätöksentekoprosessin toimivuuteen toisi parannusta määrärahojen nostaminen niin, että useimmille hyvälle hakijoille voisi myöntää apurahaa. Esiin nostettiin myös tällä kertaa taiteilijapalkkamallin kehittäminen ja se, että apurahasta tulisi keskustella enemmän palkkana, josta koituisi palkansaajan asemaan verrattavia vaikutuksia. Tässä yhteydessä esille tuotiin valtion tuen leikkaukset lähivuosina, mikä vaatii myös ajattelun muutosta suhteessa taiteilijoiden apurahoihin.

Vertaisarvioijien esteellisyys on vastaajien mielestä hankalaa ja vie aikaa niin, että asioiden käsittely pitkittyy. Joustavuuden lisäämistä toivottiin ja sitä, että tulevaan toimikuntauudistukseen suunniteltu asiantuntijapankki ratkaisee jääviysongelmat.

Vastauksissa tuotiin esille myös vähemmistöjen huomioonottaminen, monipaikkaisuuden ja monialaisuuden tunnistaminen, virkahenkilöstön vallan vähentäminen, Taiken hallinnosta säästäminen ja toimikuntien ikärakenteen tasapainon merkitys ammattimaisen taiteentekemisen tukemiseen.

Yhteisöille myönnettävissä avustuksissa jatkuvuuden turvaaminen avainasemassa

Yhteisöille myönnettävien avustusten päätöksentekoprosessin kehittämisessä yhteisöjen toiminnan jatkuvuuden tukeminen sai vastauksissa eniten painoarvoa. Monivuotisten ja pitkäjänteisten avustusten tärkeyttä korostettiin tässä yhteydessä. Suuntaa ennen nykyisiä ja tulevia määrärahaileikkauksia pidettiin hyvänä.

Avustusten myönnöt ja rakenteiden tukeminen koko maan laajuisesti, eettisesti hyväksytyt toimintamallit, toiminnan avoimuus, uudistuksia tukeva toiminta, taloudellisesti kestävä ajattelu, yhteistyökykyisyys ja kansainvälisen toiminta olivat niitä arviointiperusteita, joita tuotiin vastauksissa esiin.

Tapauskohtainen arviointi nostettiin esiin ja vastaajien mielestä tarvitaan myös mahdollisuus hakea pienempiä avustussummia. Hakijalle ja hakemukselle asetettavia reunaehtoja olisi tehtävä joustavammiksi, jotta pienemmätkin yhteisöt voisivat täyttää hakukriteerit. Toisaalta vastausten joukossa esitettiin myös, että yhteisöille tulisi kyetä maksamaan isompia avustuksia. Tässä yhteydessä kysyttiin: ”Voisiko saman sateenvarjon alle yhdistää kestävästi erilaisia tekijöitä?”

Päätöksentekoprosessia haluttiin keventää muun muassa sillä, että hakemukset ja suunnitelmat olisivat selkeämpiä. Ajatuksena se, että pelisääntöjä selkeytettäisiin ja hakemustekstejä lyhennettäisiin.

Päätöksentekoprosessiin haluttaisiin myös lisää elementtejä. Vastauksissa ehdotettiin, että myöntökriteereihin voisi rakentaa tarkempia arviointiperusteita, joista mainittiin organisaatio- ja työnantajaosaaminen. Tätä ehdotettiin edistettävän esimerkiksi koulutuksella uusille avustuksen saajille ja edellytyksellä sitoutua osaamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Vuorovaikutteisuuden toive tuotiin esiin palautteen antamisen lisäksi myös toisella tavalla. Ryhmien edustajille ja yhteisöille toivottiin mahdollisuutta tulla kuulluksi silloin, kun hanke osoittautuu hakemuksessa laajaksi, uudentyypiseksi ja vaikeasti hahmotettavaksi.

Taiken esittelijöiden laadulla, asiantuntemuksella ja riittävällä ajallisella resurssoinnilla koettiin olevan suuri merkitys. Vähintään pitäisi pitää huolta, että kunkin taiteenalan erityisasiantuntija tuntee syvällisesti kulloinkin arvioitavana olevan taiteenalan kentän ja sen toimijat.

Vakiintuneet avustusten saajat pitäisi pystyä evaluoimaan useammin ja paremmin kuin nyt pystytään tekemään. Vastaajien joukossa pelätään saavutettujen etujen pysyvyyttä tietyille järjestöille ja samalla pidetään ennustettavuutta tärkeänä toiminnan edellytyksenä yhteisöille.

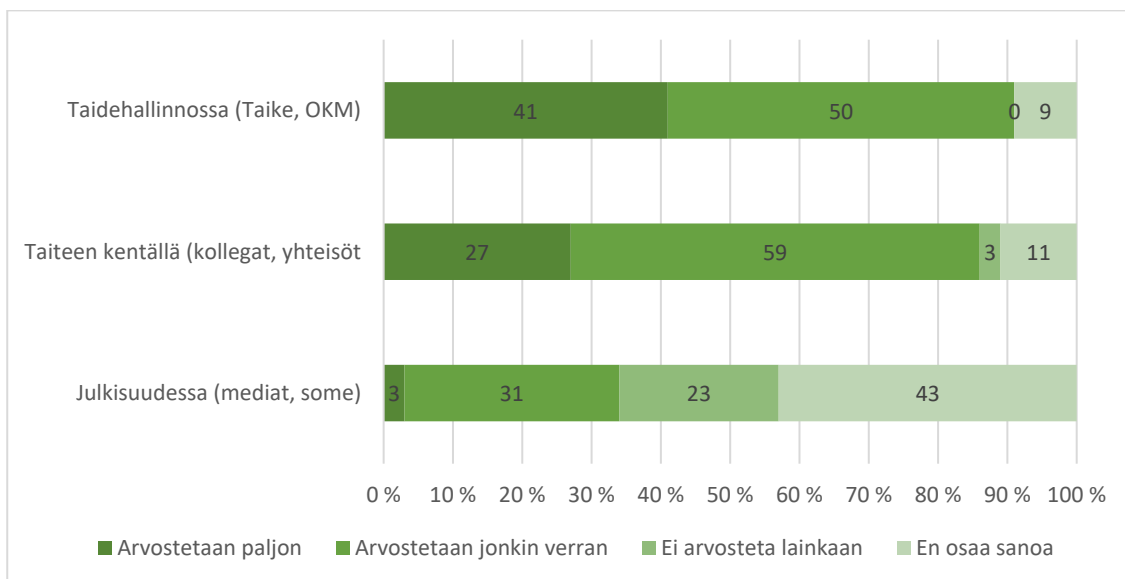
Nykyistä mallia pidetään toimivana, määrärahoja liian vähäisinä tarpeeseen nähden ja tukea korkeatasoiselle taiteelle välttämättömänä.

Taidetoimikunnissa ja lautakunnissa tehtävää työtä arvostetaan taidehallinnossa ja taiteen kentällä – muutoksia edelliseen kyselyyn

Vastaajista 40 prosenttia koki, että työtä taidetoimikunnissa ja lautakunnissa arvostetaan paljon taidehallinnossa (OKM, Taike) ja vastaajista 27 prosenttia koki, että työtä arvostetaan paljon taiteen kentällä (kollegat, yhteisöt). Julkisuudessa työtä arvostettiin vastaajien kokemusten mukaan huomattavasti vähemmän. Jopa 23 prosenttia oli sitä mieltä, että julkisuudessa taidetoimikunnissa ja lautakunnissa tehtävää työtä ei arvosteta lainkaan. Vastauksissa oli paljon myös en osaa sanoa -vastauksia, mikä viittaa siihen, että etenkin julkisuudessa tapahtuvaa arvostusta on kaiken kaikkiaan hankala arvioida. (Kuvio 15.)

Edelliseen toimikuntakyselyyn verrattuna kokemukset taidehallinnossa (Taike, OKM) tapahtuvasta arvostuksesta ovat lisääntyneet (82 % → 91 %) ja taiteen kentällä (kollegat, yhteisöt) tapahtuneesta arvostuksesta vähentyneet (92 % → 86 %). Julkisuudessa (mediat, some) koettuun arvostukseen on tullut erittäin paljon lisää epävarmuustekijöitä, sillä en osaa sanoa -vastausten osuus oli noussut huomattavasti (25 % → 43 %). Niiden vastaajien osuus, jotka arvioivat kokeneensa työnsä arvostusta julkisuudessa, oli myös vähentynyt huomattavasti (50 % → 34 %).

KUVIO 15. Vastaajien (%) kokemukset toimikunta- ja lautakuntatyön arvostuksesta

Erot valtion taidetoimikuntien sekä lautakuntien ja alueellisten taidetoimikuntien jäsenten vastauksissa olivat vähäisiä. Valtion taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenet kokivat, että taidehallinnossa ja taiteen kentällä toimikunta- ja lautakuntatyötä arvostettiin hieman enemmän ja alueellisten taidetoimikuntien jäsenet taas olivat kokeneet työnsä arvostuksen julkisuudessa hieman paremmaksi. Nämä eroavaisuudet taiteen kenttää ja julkisuutta koskevista vastauksista olivat näkyvissä myös edellisessä toimikuntakyselyssä.

”Työtä tulisi tehdä näkyvämmäksi ja läpinäkyvämmäksi” – toimikuntatyö on harvoin esillä ja sen arvostuksen arvioiminen tuottaa vaikeuksia

Vastaajien mielestä taidetoimikunnissa toimivien asiantuntijoiden työn sisältöjä tuntevat harvat taiteen kentällä (kollegat, yhteisöt) ja etenkin julkisuudessa (some, media). Taidehallinnossa (Taike, OKM) tietoa toimikuntatyöstä on ymmärrettävästi enemmän. Toiveena olikin, että työtä tulisi tehdä näkyvämmäksi ja läpinäkyvämmäksi. Toimikuntatyön luonteen kerrottiin myös tarvitsevan päivitystä, sillä aina se, mitä siitä tiedetään, ei välttämättä perustu nykyisiin olosuhteisiin ja tapoihin toimia.

Vastausten mukaan vaihtoehto - ei arvosteta lainkaan - on aika vahvasti sanottu eri tahoilta tulevaan arvostukseen nähden, parempi vastausvaihtoehto vastaajan mukaan olisikin ollut - ei ymmärretä lainkaan eikä ole myöskään halua ottaa selvää -.

Taidehallinnon arvostus taidetoimikuntien työtä kohtaan arvioitiin jakautuneen kahteen blokkiin. Taikessa työn sisällöt ja vaatimukset tunnetaan ja sitä kautta arvostusta asiantuntijoiden tekemää työtä kohtaan löytyy. Taiken suunnasta tuleva arvostus ilmenee vastausten mukaan työnteon eri vaiheissa, hyvissä palautteissa ja myös palkkiotason tiedostamisena ja pyrkimyksenä sen parantamiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö taas koettiin taidehallinnon rakenteissa etäiseksi ja sen määrittelemän matalan palkkiotason vastaajat kokivat toimivan arvostuksen mittarina. Toimikuntatyön teettäminen ilman asianmukaisia palkkioita koettiin nöyryyttävänä ja loukkaavana.

Taiteen kentällä arvostuksen puute johtuu vastaajien mukaan ensisijaisesti vähäisistä jaettavien apurahojen määristä. Monet apurahojen ja avustusten hakijat kokevat, ettei heitä tekijöinä arvosteta tai ymmärretä, vaikka kysymys on toimikuntien näkökulmasta jaettavien apurahojen ja avustusten rajallisesta määrästä. Erään vastaajan mukaan: ”Vaikutusvalta ja arvostus on suorassa suhteessa jaettavaan rahamäärään”.

Vastaajat tuntevat taiteen kentällä vallitsevat toimintatavat ja sen, että taiteilijat ovat yleensä kriittisiä. Useamman vastaajan mukaan yleensä sellaiset taiteen kentän toimijat arvostavat taidetoimikunnissa tehtävää työtä, jotka ovat itse olleet mukana toimikuntatyössä. Hekin tietävät, että päätökset voivat olla vaikeita. He taas, jotka eivät tiedä, kuinka vaativaa ja vastuullista työ on, eivät osaa sitä arvostaa: ”Kentällä osa arvostaa, osa arvostelee.” Erään vastaajan mukaan toimikuntatyökokemuksen jälkeen arvostaa kaikkia, jotka siihen työhön suostuvat ja ryhtyvät.

Julkisuudessa toimikuntatyö on lähes näkymätöntä vastaajien mielestä. Tuntuma on, että mediassa ei tiedetä, mitä taidetoimikunnissa ja lautakunnissa tehdään tai edes sitä, mikä instanssi tekee. Kun tietoa toimikuntatyöstä ja päätöksenteosta on vähän, kerrotaan vain toimikuntien päätöksistä ja taidepalkinnoista, ja osaltaan toimikuntaa pidetään yhtenä taiteen kentän auktoriteettina.

Vastaajien mielestä median kulttuurisisällöt ovat vähentyneet ja uutisointi taiteesta ja kulttuurista on vähäistä. Näin ollen arvostuksen määrän arvioiminen julkisuudessa esiintyvien tietojen valossa on vaikeaa.

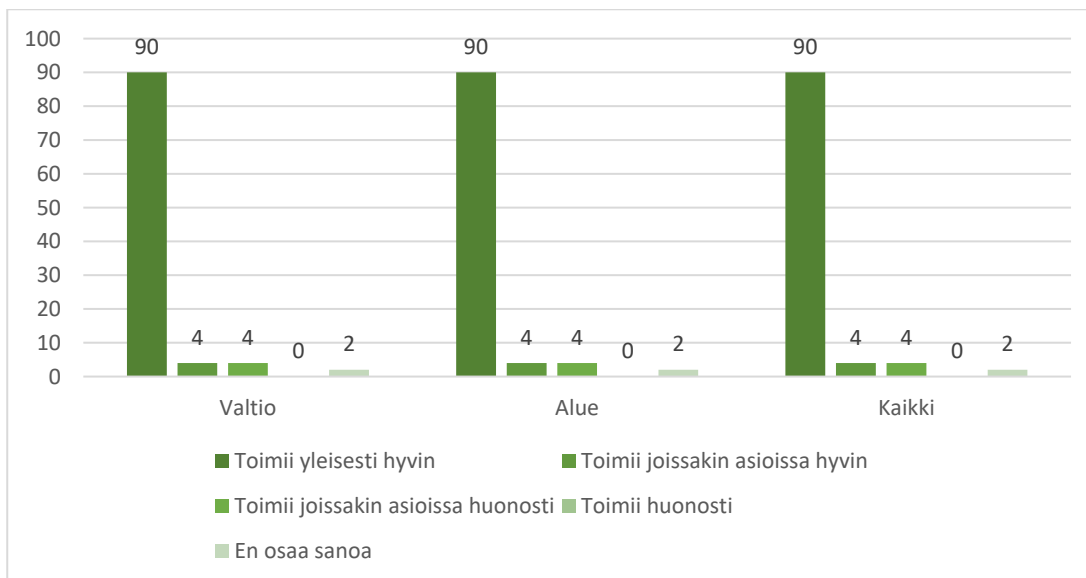
Sosiaalisessa mediassa vastaajat ovat kohdanneet vihamielisyyttä kulttuurialaa ja taidetta kohtaan. Vastaajat kertoivat kärkeivistä ja katkerista kommentteista apurahajärjestelmää ja Taiken päätöksentekoa kohtaan.

Arvostusta koskevan kysymyksen kommentoinnissa haluttiin muistuttaa myös vähemmistöjen huomioimisesta ja siitä miten tärkeää olisi parantaa vähemmistöjen toimintaedellytyksiä esimerkiksi lisäämällä toimikuntien mahdollisuuksia eri kielten käyttämiseen ja eri kulttuurien tarpeiden huomioimiseen.

Vastaajien arviot vuorovaikutuksen toimivuudesta Taiken virkahenkilöiden kanssa kaikkien aikojen parhaat

Vastaajien (90 %) arvioiden mukaan vuorovaikutus taidetoimikuntien sekä lautakuntien jäsenten ja Taiken virkahenkilöiden välillä toimii erittäin hyvin. Vuorovaikutuksen arvioi toimivan joissakin asioissa huonosti vain muutama vastaaja. Valtion taidetoimikuntien ja lautakuntien sekä alueellisten taidetoimikuntien jäsenten vastauksissa ei ilmennyt lainkaan eroavia näkemyksiä vuorovaikutuksen toimivuuteen liittyen. (Kuvio 16.)

KUVIO 16. Vastaajien (%) näkemykset vuorovaikutuksen toimivuudesta taidetoimikuntien ja lautakuntien ja Taiken virkahenkilöiden välillä (valtio, alue, kaikki)

Edelliseen toimikuntakyselyyn ja myös aiempiin toimikuntakyselyihin verrattuna tulokset olivat tällä kertaa kaikkein parhaat. Vuorovaikutus Taiken virkahenkilöiden kanssa on kyselyjen mukaan toiminut aina erinomaisesti taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenten näkemysten mukaan.

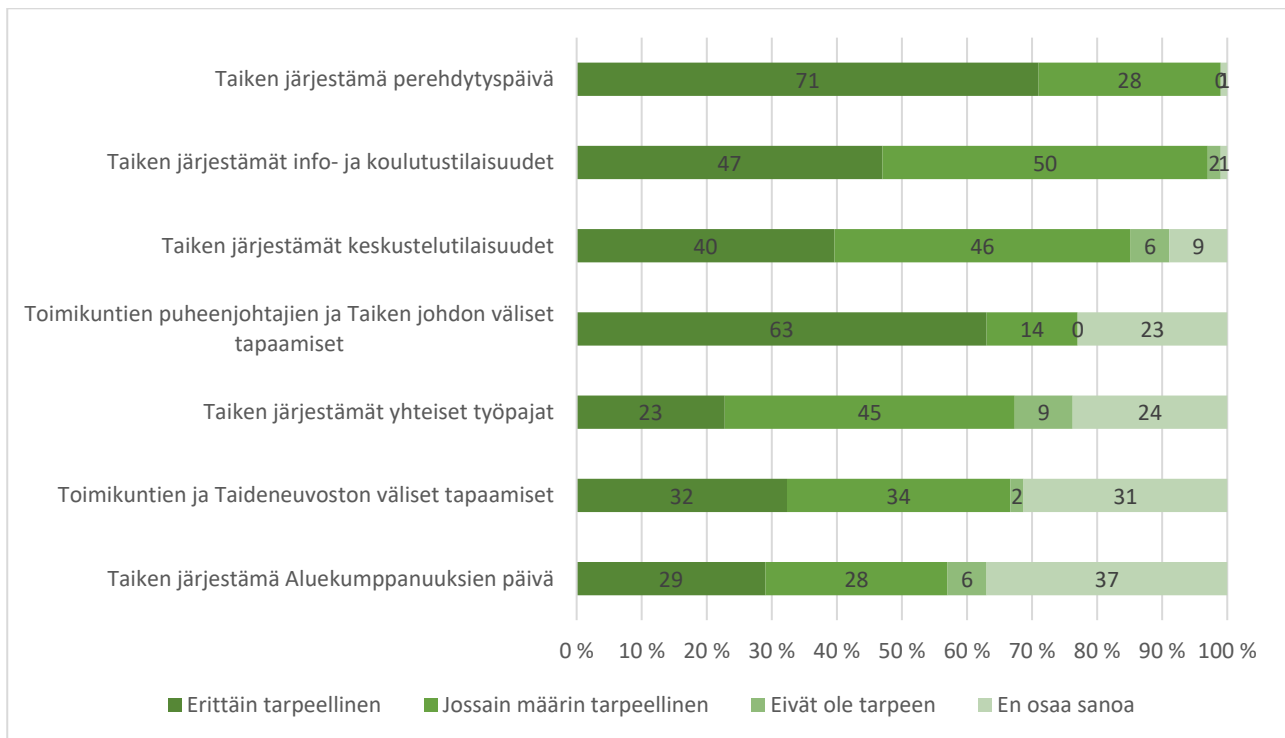
Vastaajien mukaan esittelijät ovat olleet tehtäviensä tasalla ja apurahojen jakoon liittyvät asiat ovat sujuneet hyvin. Joissakin asioissa vuorovaikutukseen oltiin vastaajien joukossa hieman tyytymättömiä. Aikataulujen kerrottiin tulleen liian lyhyellä varoitusaajalla ja aikataulujen sopiminen oli ollut epäselvää. Kokemuksia löytyi myös tilanteista, joissa virkahenkilöiden koettiin johtavan prosessia. Syynä tähän pidettiin virkahenkilöiden menettelytapojen teknistä osaamista. Virkahenkilöiden vallankäyttömahdollisuuksiin haluttiin ottaa kantaa myös vaatimalla virkahenkilöiden ystävällistä ja tasavertaista käytöstä kaikkia toimikunnan jäseniä kohtaan.

Eräs vastaajista koki, että tiedottaminen voisi olla kattavampaa ja toivoi, että kaikki tiedotteet tulisivat automaattisesti kaikille toimikuntien jäsenille.

Taiken järjestämät tilaisuudet arvioitiin tarpeellisiksi

Vastaajat (99 %) pitivät etenkin Taiken järjestämää perehdytyspäivää tarpeellisena. Toiseksi tarpeellisimmaksi arvioitiin Taiken järjestämät info- ja koulutustilaisuudet (97 %). Kaiken kaikkiaan vastaajien enemmistö piti tarpeellisena järjestää kaikkia vaihtoehtoissa mainittuja tilaisuuksia: Taiken järjestämät keskustelutilaisuudet, toimikuntien puheenjohtajien ja Taiken johdon väliset tapaamiset, Taiken järjestämät yhteiset työpajat, toimikuntien ja taideneuvoston väliset tapaamiset ja Taiken vuosittain järjestämä Aluekumppanuusien päivä. Erittäin tarpeellisena pidettiin etenkin perehdytyspäivää (71 %) ja toimikuntien puheenjohtajien ja Taiken johdon välisiä tapaamisia (63 %). (Kuvio 17.)

KUVIO 17. Vastaajien (%) näkemykset eri tilaisuuksien tarpeellisuudesta

Toiveissa toimikuntien ja Taideneuvoston tapaamiset sekä perehdytyspäivän kehittäminen

Taiken järjestämiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin liittyvissä kehittämissuhteissa ja toiveissa kiinnitettiin huomiota vuorovaikutuksen laatuun: ”Vähemmän ylhäältä alas tapahtuvaa viestintää, tilalle kuuntelevaa keskustelua”. Tilaisuuksiin ja tapahtumiin osallistuneilla ilmeni pettymystä siihen, ettei keskustelijoiden näkemyksiä ole aidosti kuunneltu eri tilaisuuksissa. Aikataulullisesti tilaisuudet ja tapahtumat eivät olleet

aina saavutettavissa esimerkiksi kokoaikaisessa työssä käyville. Tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämisessä olisi vastaajien mukaan myös mahdollisuus säästöihin. Etäyhteyksillä kaikki tulisi halvemmaksi. Osallistumisaktiivisuutta nostaisi palkkion maksaminen taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenille.

Sisällöllisesti vastaajia kiinnostaisivat toimikuntien ja Taideneuvoston tapaamiset, taidepoliittiset keskustelut, taidetoiminnan alueellinen, valtakunnallinen ja kansainvälinen kehittäminen, työpajat, puheenvuorot alueilta, gaalamainen iltajuhla sekä yhteispohjoismaiset saamelaista luovuutta käsittelevät tai tukevat tapahtumat ja tilaisuudet.

Perehdytyspäivistä oli ollut suuresti hyötyä vastaajille, ja toisaalta siihen kohdistettiin lisätoiveita eli Taiken tulisi kehittää perehdytystä entistä parempaan suuntaan.

Vastaajien joukosta esitettiin muun muassa Taiteen edistämiskeskuksesta puhumista: ”Kerrotaan aina uudelleen, mitä ja miksi Taike on olemassa”. Taiken piirissä olevia toimijoita pitäisi kannustaa ja heidän työnsä merkitystä tuoda enemmän esiin.

Taiken toivottiin näkyvän enemmän maakunnissa. Lisäksi Taiken tulisi vastausten mukaan aktiivisesti osallistua keskusteluun ja kehittämistyöhön viime vuosina toteutuneesta taiteilijoiden työnkuvan muutoksesta ja laajenemisesta. Vastauksissa toivottiin myös, että Taideneuvosto puolustaisi julkisuudessa voimakkaammin taiteilijoita ja taidelaitoksia.

Taiken ja Cuporen julkaisuihin tutustuminen entistä yleisempää – tiedoista on ollut hyötyä suurelle osalle vastaajia

Toimikuntien ja lautakuntien jäsenet ovat tutustuneet melko kattavasti Taiken vuositilastoihin (87 % täysin ja jossain määrin samaa mieltä) ja Taiteen ja kulttuurin barometriin (81 %). (Kuvio 18.) Näiden kahden tiedontuotannon mallin tavoitteena on toisaalta tuottaa tietoa Taiken toiminnasta (määrärahat, apurahat, avustukset, palvelut, ohjelmat) vuositason ja toisaalta tuottaa tietoa taiteen toimintaympäristöstä eri teemakokonaisuuksien kautta. Molemmat ilmestyvät vuosittain verkkojulkaisuina, Taiken vuositilasto syksyllä ja Taiteen ja kulttuurin barometri keväällä.

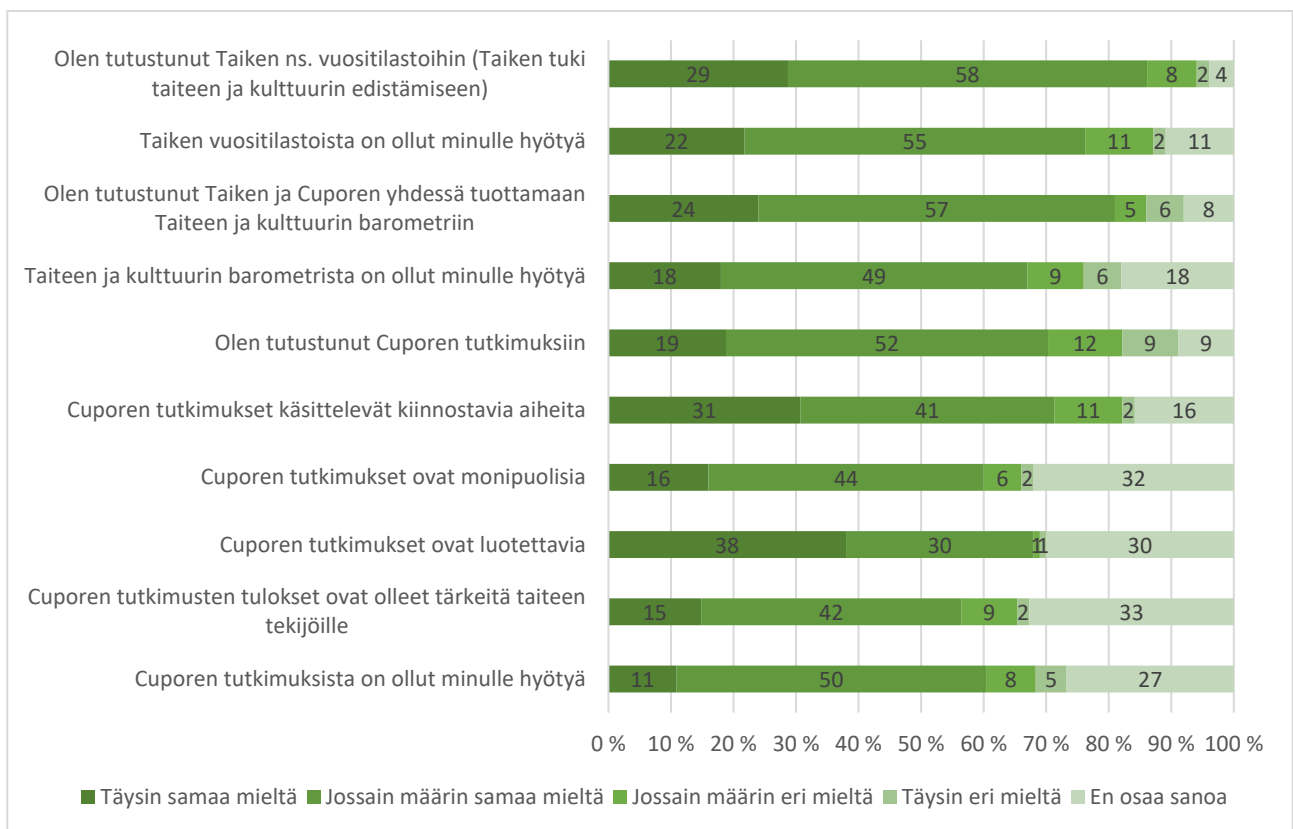
Toimikuntakyselyjen tulosten mukaan yhä useampi toimikuntien ja lautakuntien jäsen on tutustunut Taiken vuositilastoon ja Taiteen ja kulttuurin barometriin. Edellisestä toimikuntakyselystä Taiken vuositilastoon tutustuneiden osuus on jälleen noussut 73 % → 87 % ja Taiteen ja kulttuurin barometriin tutustuneiden osuus 64 % → 81 %.

Taiken vuositilastoista arvioi olleen itselleen hyötyä 77 prosenttia vastaajista ja Taiteen ja kulttuurin barometrissa 67 prosenttia vastaajista. (Kuvio 18.) Taiken vuositilaston ja Taiteen ja kulttuurin barometrin hyödyllisyydestä kysyttiin nyt ensimmäistä kertaa, joten siitä ei ole vertailutietoa aiemmista toimikuntakyselyistä.

Cuporen tutkimuksiin oli tutustunut 71 prosenttia vastaajista. Myös tämä osuus oli nyt kasvusuunnassa, sillä edellisessä toimikuntakyselyssä osuus oli 61 prosenttia. Myös Cuporen tuottamista tutkimuksista oli ollut hyötyä toimikuntien ja lautakuntien jäsenille, sillä vastaajista 61 prosenttia oli väittämän kanssa täysin tai jossain määrin samaa mieltä. (Kuvio 18.) Tämä osuus oli laskenut edelliseen toimikuntakyselyyn (71 %) verrattuna.

Vastaajien arviot Cuporen tutkimuksista olivat hieman laskusuunnassa huolimatta siitä, että niihin oli edellä mainittujen tulosten valossa tutustuttu aiempaa ahkerammin ja niistä oli ollut yleisesti hyötyä vastaajille. Väittämän *Cuporen tutkimukset käsittelevät kiinnostavia aiheita* kanssa täysin samaa tai jossain määrin samaa mieltä oli 72 prosenttia vastaajista (vuonna 2022 osuus oli 86 %). Vastaajista 60 prosenttia piti Cuporen tutkimuksia monipuolisina (vuonna 2022 75 %). Luotettavina niitä piti 68 prosenttia (vuonna 2022 75 %). Vastaajista 56 prosenttia oli sitä mieltä, että Cuporen tutkimukset ovat olleet tärkeitä taiteentekijöille, tämä osuus oli pysynyt samana edelliseen toimikuntakyselyyn verrattuna. (Kuvio 18.)

KUVIO 18. Vastaajien (%) näkemykset Taiken ja Cuporen julkaisuihin ja tutkimuksiin

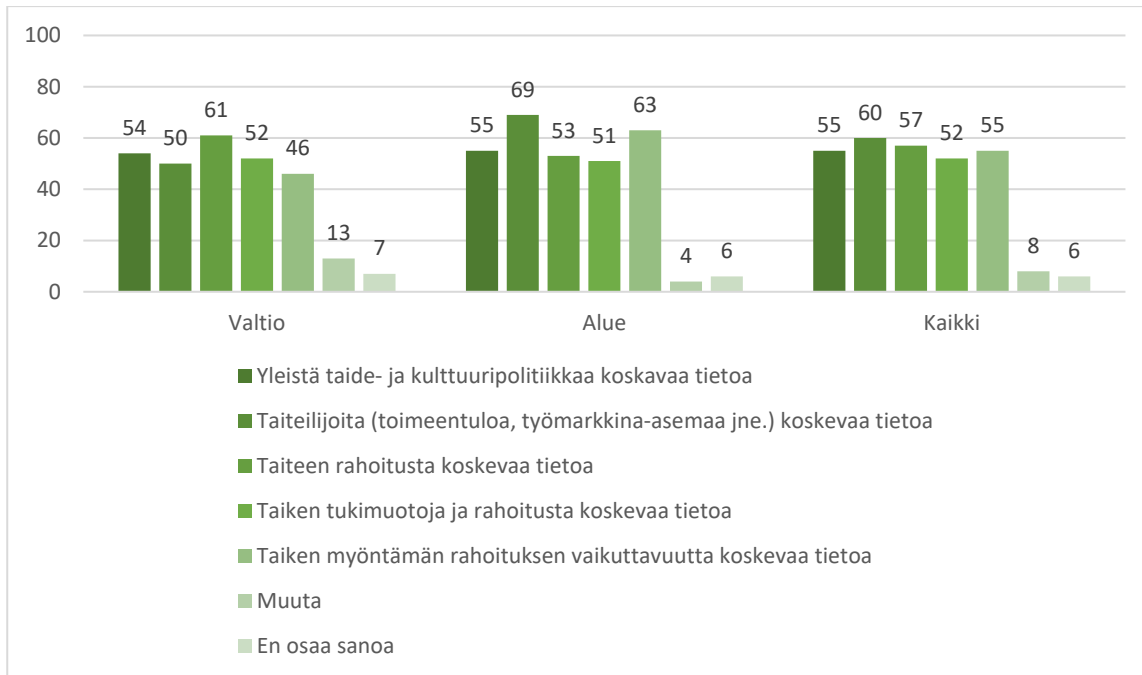
Tiedontarpeet jakautuivat tasaisesti taiteen kenttää koskeviin aiheisiin

Taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenten tiedontarpeiden osalta on nähtävissä tasaista mielenkiintoa kaikkia vaihtoehtoina olleita tutkimusaiheita kohtaan, sillä kokonaisuutena tarkasteltuna jokaisen vaihtoehdon on valinnut 52–60 prosenttia vastaajista. (Kuvio 19.)

Valtion taidetoimikuntiin ja lautakuntiin sekä alueellisiin taidetoimikuntiin kuuluvien vastauksissa sen sijaan on hieman eroavaisuuksia. Taiteilijoita koskevaa tietoa ja Taiken myöntämän rahoituksen vaikuttavuutta koskevaa tietoa kaivattiin alueellisissa taidetoimikunnissa enemmän kuin valtion taidetoimikunnissa ja lautakunnissa. Valtion taidetoimikunnissa ja lautakunnissa taas kaivattiin enemmän taiteen rahoitusta koskevaa tietoa. (Kuvio 19.)

Edelliseen toimikuntakyselyyn nähden laskua on tapahtunut etenkin taiteen rahoitusta koskevaa tietoa tarvinneiden (70 % → 57 %) ja taiteilijoita (toimeentuloa, työmarkkina-asemaa jne.) koskevaa tietoa (70 % → 58 %) tarvinneiden osalta.

KUVIO 19. Vastaajien (%) tiedontarpeet (valtio, alue, kaikki) (vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja)

Vastauksiin vaikutti jonkin verran vastaajien taidealalla toimimisen pituus. Lyhyen aikaa alalla toimineilla vastaajilla (65 %) oli enemmän tarvetta yleiselle taide- ja kulttuuripolitiikkaa koskevalle tiedolle ja pitkään alalla toimineilla (68 %) enemmän tarvetta Taiken myöntämän rahoituksen vaikuttavuutta koskevalle tiedolle.

Vastaajilla oli huolta huonosta taloudellisesta tilanteesta, etenkin taiteilijoiden matala tulotaso ja huono sosiaali- ja eläketurva tulivat esille. Rahoituksen tilanne alalla on epävarmempi kuin ennen, mikä heijastuu kyselyvastauksissa ehkä aikaisempaa voimakkaampana tarpeena nojata tiedontuotantoon. Toisaalta vastaajilla oli ymmärrystä myös Taiken asemaan valtion taloudellisesta tilanteesta riippuvaisena toimijana. Vastauksissa kehoitettiin olemaan varovainen puhuttaessa myönnetyn rahoituksen vaikuttavuudesta. Taidetta pidetään ennen kaikkea laadullisena eli ei-laskennallisena ilmiönä, jonka vaikuttavuuden mittaaminen on ongelmallista: ”Jos emme luota sellaiseen arvoon, jota ei saada väännettyä mitattaviksi luvuiksi, emme luota enää taiteeseen.” Vastauksissa kaivattiin myös enemmän laadullista kehittävä tutkimusta tilastojen sijaan: ”Tilastoilla tuodaan ilmiöitä esille. Kehittävällä tutkimuksella vastataan kentän tarpeisiin ja reagoidaan ilmiöihin.”

Varsinaisista tiedontarpeista esille nousivat seuraavat:

- * yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa, häirintää jne. koskevat tutkimukset
- * taiteen kentän muutokset, joihin rutiininomaiset indikaattorit eivät ulotu
- * tuettujen hankkeiden toteutuminen

- * tilastot ja tiedot rahoituksen muutoksesta
- * kulttuurirahoituksen taloudelliset kerrannaisvaikutukset
- * tilastot siitä, minne apurahat tosiasiallisesti menevät
- * tiiviimpää viestintää, mihin suuntaan Taike ja sen rahoitus on menossa
- * tietoa Taiken hanketoiminnasta
- * tietoa Taiken kuluista kokonaisuudessaan
- * Tietoa "kulissien takaisista" prosesseista, kuten OKM:n päätösten valmistelusta

Taidealaa puolustava ja kehittävä toimija koko Suomessa

Kysymystä, miten Taikea tulisi jatkossa kehittää, pidettiin useissa vastauksissa vaikeana. Syynä tähän pidettiin valtion rahoitukselle myöntämän määrärahan nopeaa laskusuuntaa ja sitä, että nopeasti eteen tulevat toimikuntaudistus sekä Taiken ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (Kavi) yhdistäminen ovat jo meneillään ja niiden toimeenpanosta on jo päätetty. Vastauksissa haluttiin nostaa esiin se, että Taikessa on paljon potentiaalia, jonka hyödyntäminen ei saisi jäädä määrärahalleikkausten jalkoihin.

Vastauksissa yleisin näkökulma liittyi alueelliseen vertaisarviointiin ja päätöksentekoon sekä alueilla toimivien taiteilijoiden ja yhteisöjen yhdenvertaiseen kohteluun. Vertaisarvioinnin olisi vastaajien mukaan hyvä pysyä alueiden asiantuntijoilla eikä sitä tulisi keskittää pääkaupunkiseudulle, jossa näkemykset ovat pääkaupunkikeskeisiä eikä asiantuntemusta ole tarpeeksi alueilla toimivien taiteentekijöiden hakemusten arviointiin. Yleisellä tasolla toivottiin myös eri alueilla toimivien taiteilijoiden ja yhteisöjen äänen kuuntelemista ja kuulumista ja taiteen tekemisen ja kokemisen mahdollisuuksia kaikkialle Suomeen.

Vastauksissa vaadittiin, että Taiken pitäisi toimia ammattitaiteilijoiden ja taiteen kentän äänitorvena enemmän kuin mitä tähän asti on tapahtunut. Taiken pitäisi ottaa kantaa ja puolustaa taidetta ja ajaa taiteilijoiden etuja etenkin vaikeina aikoina. – *Taiken tulisi vielä kannustaa lisää niillä taiteen osa-alueilla, joissa se on luontevaa, toiminnan jatkuvuuteen ja taloudellisesti kestäviin ajatusmalleihin. - - - Se voisi auttaa toimijoita auttamaan itseään eteenpäin.*

Vastauksissa korostettiin lobbausta taiteen ja taiteilijoiden yhteiskunnallisesta merkittävydestä. – Taiteilijuutta pitäisi pyrkiä ”puhumaan ulos” ja selittämään eri viranomaisille ja organisaatioille. – *”Taiteilijuuden käsitteen selittämisessä ja ulospuhumisessa” Taikella on tärkeä rooli aika moneen suuntaan ja tämä vaikuttaa myös yhteiskunnalliseen näkemykseen siitä, mitä taiteilijuus ja taide ovat ja millaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia taiteella on.”* Samalla Taike halutaan pitää puoluepolitiikan ulkopuolella: – - - *hyvänä avoimena taiteen edustuslaitoksena, jolla on pysyvät arvot suomalaisen kulttuurin biodiversiteetissä.*

Vuonna 2026 tapahtuvasta toimikuntaudistuksesta vastaajilla oli myös näkemyksiä. Etenkin asiantuntijapankin käyttäminen vertaisarvioinnissa herätti epäilystä. Tapauskohtaisesti koottavien arviointiryhmien toiminnan ei koettu parantavan arviointityön laatua. – *Toimikuntatyö vaatii pitkäjänteisyyttä, jotta oppii näkemään kokonaiskuvaa. Pohtivat ja kyseenalaistavat keskustelut ovat toimikunnan parasta antia.* Tältä pohjalta useampi vastaaja olisi valmis lisäämään taidetoimikuntien lukumäärää hakemusten arvioinnin laadun parantamiseksi.

Osa vastaajista olisi halunnut pitää nykyisen järjestelmän tai uudistaa nykyistä mallia pienillä muutoksilla. Uudistuksiin ja kehittämiseen liittyvässä kritiikissä painotettiin sitä, että taidealan toimijoiden perustoiminnan tukeminen on yhtä arvokasta kuin jatkuvat uudistukset.

Seuraavat taidetoimikuntien ja lautakuntien toimintaan liittyvät konkreettiset kehittämis ehdotukset olivat vastauksissa mukana:

- o Esteellisyyskysien ja erityisalojen vuoksi tarvitaan lisää vertaisarviointiin osallistuvia (asiantuntijapankki)
- o Paneelityöskentelyideaa tulisi viedä eteenpäin
- o Verkostoitumista eri maiden toimikuntien välillä tulisi vahvistaa
- o Säännölliset tapaamiset luottamushenkilöiden ja Taiken henkilöstön välillä
- o Liikkuvuusapurahat ja monitaiteiden kohdeapurahat tulisi palauttaa
- o Taiken avustuksia tulisi kehittää esimerkiksi kymmenen vuoden välein eri alojen tarpeiden mukaan
- o Kohdeavustusten vaikuttavuus tulisi tutkia
- o Vertaisarviointiin enemmän vähemmistöjen edustajia
- o Taikelle ehdotettiin myös säästökohteita: tekoälyn käyttö hakemusten esittelyssä ja jäsentelyssä, Taideneuvoston lakkauttaminen ja talousautonomia.

Jaettavien apurahojen ja avustusten määrärahaa toivottiin ymmärrettävästi lisää, tai ainakin säilyttämään nykyisen tason. – *Kun tiedossa on se, miten monimutkaista, sirpaleista ja ennalta arvaamatonta esimerkiksi vapaan kentän taiteentekijän toimeentulo on. Taikaa pyydettiin hakemaan tässä mallia muista Pohjoismaista ja viemään päätöksentekijöille tietoa näistä ratkaisuista. Vastajat ilmaisivat määrärahan korottamiseen tai säilyttämiseen liittyviä toiveitaan seuraavasti: rahoitus kuntoon, Taiken toimintaa ja määrärahoja ei saa karsia, rahoitus tulisi pitää säädyllyisellä tasolla ja vaikuttavampia taiteilija- apurahoja pitäisi jakaa alueille.*

Kehittämiseen liittyvissä vastauksissa tuotiin esiin myös vertaisarvioijien työstä saatavat korvaukset. Vastauksissa vaadittiin taidetoimikuntien ja lautakuntien jäsenille palkkaa, avointa palkkiomallia ja korvausta. Kokousten lisäksi myös koulutustilaisuuksista toivottiin palkkiota.

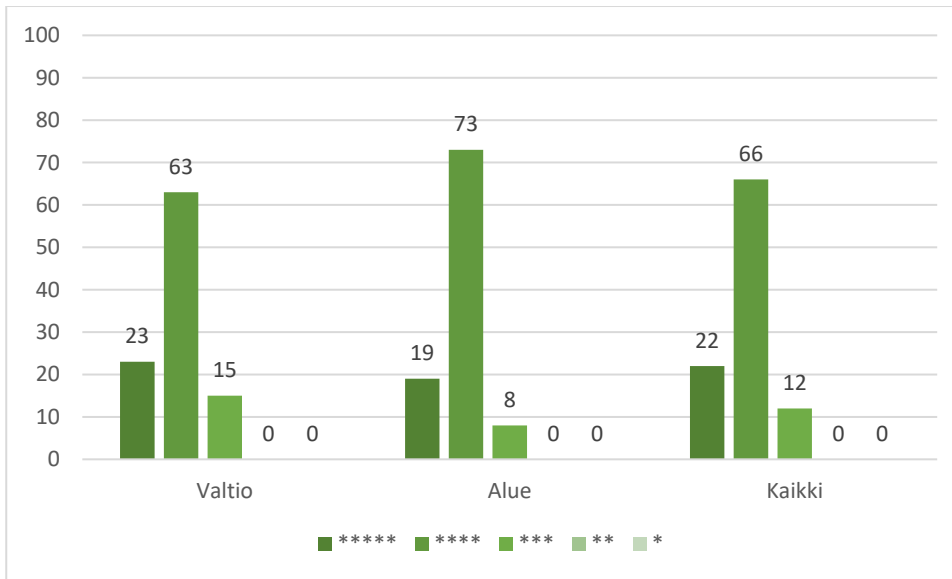
Taikaa pidettiin kasvottomana ja etäisenä toimijana. Sen vuoksi Taiken tulisi näkyä enemmän ja jakaa tietoa avoimesti toiminnastaan ja taiteen vaikuttavuudesta tavallisen kansan parissa. Taiken johtajan toivottiin esiintyvän julkisuudessa ja tapaavan taidealan toimijoita koko Suomessa. – *Taikelta toivoisin uskoa ja uskallusta pitää ääntä taiteen ja taiteilijoiden puolesta, näyttää kaikin tavoin, että tämänhetkinen kulttuurin kurituslinja tuhoaa maastamme kaikkein kiinnostavimmat asiat ja myös käyntikorttimme maailmalle pitkälle tulevaisuuteen. Viraston viralliseen tiedotukseen ei oltu täysin tyytyväisiä, eikä sitä pidetty kaikkein toimivimpana myöskään taiteen kentän suuntaan. – Dialogia pitäisi pystyä vahvistamaan taiteen kentän kanssa.*

Lopuksi erään vastaajan kiteyttämänä: – *Ammattitaiteilijoiden asia olkoon Taiken asia nro 1.*

Noin viidesosa vastaajista antoi onnistumiselleen vertaisarvioijana viisi tähteä

Kaikista vastaajista hyvin myönteisen arvion (viisi tai neljä tähteä) antoi omasta onnistumisestaan vertaisarvioijana kaikkiaan 86 prosenttia ja erittäin hyvin (viisi tähteä) 22 prosenttia. Loput 12 prosenttia vastaajista antoivat onnistumiselleen kolme tähteä. Heikkoa arviota omasta onnistumisestaan vertaisarvioijana ei antanut yksikään vastaaja. (Kuvio 20.)

*KUVIO 20. Vastaukset (%) kysymykseen: Miten koet onnistuneesi vertaisarvioijana? (***** Erittäin hyvin –* Erittäin heikosti) (valtio, alue, kaikki)*

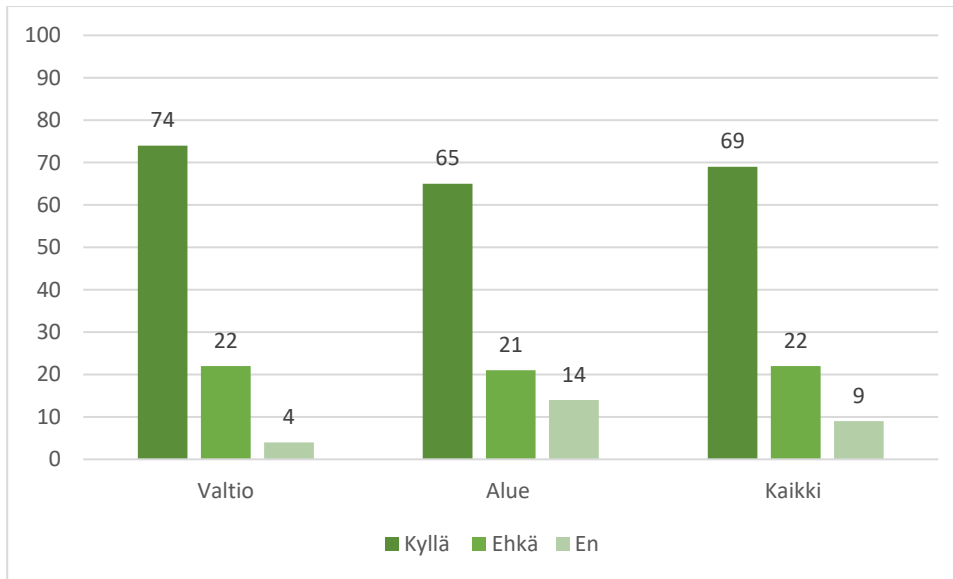

Vastaajista suurin osa olisi valmis uuteen taidetoimikunta- tai lautakuntakauteen

Vastaajista enemmistö (68 %) olisi valmis tulevaisuudessa aloittamaan uudelleen taidetoimikunnan tai lautajäsenenä. Melkein neljäsosa vastaajista voisi harkita asiaa (ehkä-vastaukset). Ainoastaan 8 prosenttia vastaajista ei olisi enää valmis aloittamaan uudelleen taidetoimikunnan tai lautakunnan jäsenenä. Erot valtion taidetoimikuntiin ja lautakuntiin ja alueellisiin taidetoimikuntiin kuuluvien välillä olivat pieniä. Hieman suurempi kiinnostus uuteen jäsenyyteen ilmeni valtion taidetoimikuntiin ja lautakuntiin kuuluvien kuin alueellisiin taidetoimikuntiin kuuluvien vastaajien joukossa. (Kuvio 21.)

Tulos oli hyvin samansuuntainen kuin edellisessä toimikuntakyselyssä vuonna 2022 (kyllä-vastaukset: 60 % → 68 %). Erot valtion taidetoimikuntiin ja lautakuntiin ja alueellisiin taidetoimikuntiin kuuluvien välillä olivat hieman kasvaneet edelliseen toimikuntakyselyyn verrattuna.

KUVIO 21. Oletko valmis tulevaisuudessa tulemaan uudelleen toimikunnan/lautakunnan jäseneksi? (%) (valtio, alue, kaikki)

Vastaajat perustelivat kielteistä kantaansa ikääntymisellään, pitkään jatkuneella toimikuntatyöskentelyllään sekä tehtävän uuvuttavuudella - työn tärkeydestä ja mielenkiintoisuudesta huolimatta. Syinä kielteiseen kantaan kerrottiin myös, että alueelliset taidetoimikunnat lakkautetaan, työmäärä oli liian suuri sekä se, että vallankäyttöasema koettiin itselle vieraaksi.

Kuvioluettelo

KUVIO 1. Vertaisarvioijina toimivaa vastaajaa (%) parhaiten kuvaava nimike (valtio, alue, kaikki) (vastaajat voineet valita useita vaihtoehtoja)

KUVIO 2. Vastaajien (%) taidealan asiantuntijana tai taiteilijana toimimisen pituus vuosina

KUVIO 3. Näkemykset (%) oman apurahan hakemiseen ja esteellisyyteen liittyvän ennakkotiedon saamisesta kauden alkaessa (valtio, alue, kaikki)

KUVIO 4. Näkemykset (%) kysymykseen: Minkälaisessa kokoonpanossa vertaisarviointi onnistuu mielestäsi parhaiten (valtio, alue, kaikki)?

KUVIO 5. Vastaukset (%) kysymykseen: Koetko, että olet voinut vaikuttaa seuraaviin asioihin: taiteellisen työn tukeminen, asiantuntijalausunnot, Taiken strategiset linjaukset? (valtio, alue, kaikki)

KUVIO 6. Vastaukset (%) kysymykseen: Koetko, että olisit halunnut vaikuttaa enemmän seuraaviin asioihin: taiteellisen työn tukeminen, asiantuntijalausunnot, Taiken strategiset linjaukset? (valtio, alue, kaikki)

KUVIO 7. Vastaukset (%) kysymykseen: Koetko, että olisit halunnut vaikuttaa enemmän seuraaviin asioihin: taiteellisen työn tukeminen, asiantuntijalausunnot, Taiken strategiset linjaukset? (2022, 2024)

KUVIO 8. Vastaajien (%) tyytyväisyys odotuksiinsa nähden kauden päättyessä? (valtio, alue, kaikki)

KUVIO 9. Kokousten valmistelu vastaajien (%) mukaan (valtio, alue, kaikki)

KUVIO 10. Asioiden käsittely kokouksissa vastaajien (%) arvioiden mukaan

KUVIO 11. Vastaajien (%) näkemykset kysymykseen: Onko toimikunnallasi/lautakunnallasi ollut mahdollisuus pitää riittävästi kokouksia? (valtio, alue, kaikki)

KUVIO 12. Vastaajien (%) suhtautuminen kokouskäytänteisiin (valtio, alue, kaikki)

KUVIO 13. Vastaajien (%) arviot siitä, kuinka monta hakemusta he lukevat tunnin aikana

KUVIO 14. Vastaukset (%) kysymykseen: Ovatko mielestäsi nykyiset apurahojen ja avustusten arviointiperusteet toimivia? (valtio, alue, kaikki)

KUVIO 15. Vastaajien (%) kokemukset toimikunta- ja lautakuntatyön arvostuksesta

KUVIO 16. Vastaajien (%) näkemykset vuorovaikutuksen toimivuudesta taidetoimikuntien ja lautakuntien ja Taiken virkahenkilöiden välillä (valtio, alue, kaikki)

KUVIO 17. Vastaajien (%) näkemykset eri tilaisuuksien tarpeellisuudesta

KUVIO 18. Vastaajien (%) näkemykset Taiken ja Cuporen julkaisuihin ja tutkimuksiin

KUVIO 20. Vastaukset (%) kysymykseen: Miten koet onnistuneesi vertaisarvioijana? (***** Erittäin hyvin –* Erittäin heikosti) (valtio, alue, kaikki)

KUVIO 21. Oletko valmis tulevaisuudessa tulemaan uudelleen toimikunnan/lautakunnan jäseneksi? (%) (valtio, alue, kaikki)